

ПАВЛИНКА БЕЛЈАНОСКА

ПРИРУЧНИК

ИЗ

Музичког образовања

за трећи разред

м-р Павлинка Вељаноска

ПРИРУЧНИК

ИЗ

Музичког образовања

за трећи разред

Поштовани наставници!

Музика је један од најмоћнијих начина комуникације и изражавања и извор је инспирације и прекрасних емоција. Има велики утицај на психофизички развој деце и омогућава им да се развијају на комплексан начин. То је подржано бројним истраживањима и студијама који потврђују везу између музике и различитих аспеката дечијег развоја. Ево неколико начина на које музика утиче на децу:

Когнитивни развој. Слушање и интерпретирање музике може стимулирати когнитивне способности код деце. Оне могу развијати способности, као што су: моторика, вокабулар; способност за решавање проблема и развијање меморије.

Емоционални аспекти. Музика може помоћи деци да изразе своје емоционално стање и да разумеју емоције других. То може помоћи у стицању емоционалне интелигенције и емпатије код других.

Социјална интеракција. Слушање и интерпретирање музике може побољшати социјално повезивање и интеракције код деце. Музика се често користи као начин за комуникацију код деце, сарадњу и грађење вештина за тимски рад.

Развој говора. певање песама може помоћи у развоју говора код деце, посебно у коригирању неправилног изговарања гласова.

Креативно изражавање. Свирањем, певањем, импровизирањем и плесањем, деца се могу изразити на уникатан начин.

Контрола стреса. Уз помоћ наставника, деца могу препознати своја осећања и да утичу на своје расположење. Тим начином ће бити посвећени и сконцентрисани учењу и другим дневним активностима.

Ваша улога као наставници из Музичког образовања је веома важна и инспиративна у развијању љубави према музици и подстицању музичког талента код ученика.

Приручник из *Музичког образовања за трећи разред* је једна врста помагала за часове и средство за богаћење и допуна вашег рада. За основу су узети *национални стандарди* према којима је израђен *Програм*. При креирању активности обухваћене су сви садржаји и појмови који су директно повезани са стандардима за оцењивање. То је урађено разноврсним општим методама који су прилагођени садржајима, али и преко карактеристичних модела из музичке педагогије (традиционални, Сузуки, Кодал). Сценарија за час су припремљени према Аида-моделу који највише одговара основним начелима нове *Концепције за образовање*, чиме се осавременјава наставни приступ, а ученици добијају знања искуственим учењем и учење размишљањем.

Различите савремене технике су део мозаика сценарија за час. Приспособљени су према специфичности предмета и резултату учења.

У сваком сценарију за час је међутематска интеграција двију тема *Слушамо музику и певамо, свирамо и играмо*, зато што музика има све ове сегменте у себи. Ту је и међупредметна интеграција како би могли да се схвате сви садржаји у ширем контексту. У активностима су уметнути садржаји из медијске писмености, међуетничке и интеркултурне интеграције.

Послије сценарија за час следе Материјали за учење ученика који су базирани на стандарде за оцењивање. Ови Материјали ће олакшати рад наставника и бит ће у функцији формативног и сумативног оцењивања, а ученику ће помоћи да утврде знања са часа.

Преко сценарија за час, приближавамо се једноставним емотивним и креативним изразима, па нека овај *Приручник* буде ваш подржавач и помоћник у вођењу ваших ученика њиховим путем ка музичком искуством и могућности за инспирацију и едукацију, што ће омогућити да ваши ученици поштују, воле и интерпретирају музику. То ћете урадити првим корацима у музичкој писмености, певању и свирању, стваралачкој слободи и импровизацији и упознавању различитих врсти музике.

Најискреније жеље за успешно и инспиративно музичко образовање!

Од ауторице

Резултати учења из теме *Слушамо музику*

Ученик/ученица ће бити способан/способна да:

1. препознаје музичке инструменте (гитара, хармоника) и групе инструмената (жичани, пухајући, ударачки) у оркестарским изведбама.
2. разликује дечију музику, народну музику, музику из анимираних филмова, класична музика и да препознаје по неколико примера из сваке врсте;
3. показује и повезује по неколико музичких изражајних средстава да би процијенио карактер слушаних композиција;
4. препознаје народне песме, игре и инструменте (тамбура/чифтелија, ћемане) етничких заједница које живе у РС Македонију.

Резултати учења из теме *певамо, свирамо и играмо*

Ученик/ученица ће бити способан/способна да:

1. пева песме, самостално и у групу, поштујући правила и технику певања;
2. свира на дечје музичке инструменте по слуху са правилном техником свирања са употребом научених музичких елемената;
3. пева и свира једноставне мелодијске вежбе по нотном запису са употребом научених музичких елемената;
4. изражава се креативно (у сагласности са карактером музике) учешћем у музичке игре и плесове, применом научених музичких елемената.

Смернице, упуте и активности за реализацију Наставног програма

РАСПЕВАНА ДЕЦА

Садржаји и појмови

Песме и бројалице у опсегу до1 - си1

Стандарди за оцењивање

Пева одређени број песама за децу и народне песме у опсегу до1 - си1 са правилним певачким ставом и правилним дисањем.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

На првом часу из предмета Музичко образовање наставник подстиче ученике на дискусију: Да ли волите музику? Какву сте музику слушали за време летњег распуста? Колико песама знате? Зашто деца требају певати? Дискусија завршава закључком да музика треба бити дио наше свакодневнице, свако дете треба да пева о детињству да би му било весело. Наставник записује народну пословицу на таблу „Ко пева, зло не мисли“.

Главни део:

Активност 2

Наставник уводи ученике у активност *Обрада песме по слуху „Драги бато“*. Ова песма може даље бити песма модел преко којег ће се усвајати нови садржаји (брзо/споро, одспојено/повезано, тихо/гласно и сл.) Наставник објашњава ученицима да ће се упознати са једном од најпопуларнијих песама у свету испевана на много језика. Мелодија је иста и то је уствари универзални језик музике.

Најприје наставник сам пева песму, а ученици слушају.

Најприје наставник пева песму, а ученици слушају. Затим, јер се сваки такт песме понавља још једном, наставник пева један такт, а ученици следећи, па поново наставник, па ученици. Овим начином ученици ће брже усвојити песму тачном интонацијом, ритмом и текстом. Песма се пева неколико пута, при чему наставник инсистира на тачну интонацију. Може се показивати са руком како се креће мелодија. Уколико има услова, наставник може пратити са инструментом, са хармонском пратњом. Песма се може певати различитом динамиком (први такт гласно, други такт тихо). Темпо се може мијењати и ученике подстицати на дискусију о темпу које највише одговара карактеру песме (ако је много споро, можда се бату спава; ако је много брзо, можда бато касни у школу).

Активност 3

Музика и кретање

Наставник подстиче ученике да осмисле заједничку кореографију песме. Кореографија треба бити повезана са музичким целинама, па тако на спонтан начин ученици ће уочити музичке целине (мотив, фраза). На пример, у првој фази стоје на прсте и приказују буђење, у другој фази ротирају око своје осе. У исто вријеме певају и изводе кореографију.

Активност 4

Ученици се могу пратити дечјим музичким инструментима, импровизираним инструментима (кутија са школским прибором, две оловке и сл.) или са пљескањем руку и пуцкетањем прстију. Ова активност се односи на развијање ритма. Наставник треба да потенцира ученицима да пазе на тачно тактирање. Могу се поделити у две групе, једна група да тактира на прво и треће време, а друга на друго и четврто време.

Активност 5

Наставник подстиче ученике да измисле свој текст на исту мелодију, али слогови текста да одговарају тоновима (један тон, један слог и правилно акцентовање уз помоћ наставника.) Затим изводе песму властитим текстом.

Завршни део:

Активност 6

Аудиопримјером наставник презентује песму ученицима на друге језике (енглески, француски, албански, турски, српски и сл.) Ученици слушају и уочавају језик. Могу пробати да песму испевају на другом језику. (Материјали за учење - прилог се може штампати у облику постера/МИО садржаји).

Активност 7

Ученици боје бојанку (Материјали за учење).

Забелјешка: Дате су више активности, а наставник може изабрати према интересима и способностима ученика и условима за рад. Исто тако, део активности се могу релизовати за вријеме слободних ученичких активности.

Рефлексива

Коју песму смо научили данас? Шта вам је на часу било најинтересантније? Да ли сте сви научили песму?

Средства

Инструмент, табла, уређај за слушање музике, наставни листићи.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечје музичке инструменте и музичке игре); практична изведба у групи.

БРОЈАЛИЦЕ

Садржаји и појмови

Песме и бројалице у опсегу до1 - си1

Стандарци оцењивања

Демонстрира јасну дикцију, тачну артикулацију и ритам док казује бројалицу.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник упита ко жели да испева песму са прошлог часа. Ученици се пријављују, а наставник починје да казује бројалицу како би одредио који ће ученик певати. Затим подстиче ученике да размишљају које бројалице знају и када да их користе. Један од ученика почиње и када стигне бројањем до другог ученика, он наставља даље.

Главни део:

Активност 2

Наставник презентује једну бројалицу. Подстиче ученике да одреде дуге и кратке слоге. Затим се заједнички цртају на табли са симболима (на пример, цветови). У сваком симболу се уписује слог (корелација са матерњим језиком и Ликовним образовањем). Слогови који трају дуже цртају се са већим симболима, а слогови који трају краће, са мањим симболима. Затим сваки ученик представља своју бројалицу симболима. Наставник даје смернице за јасну дикцију, тачну артикулацију и ритам казивања (Материјали за учење).

Активност 3

Током интерпретације бројалица ученици се могу придруживати дечјим музичким инструментима или извођенјем различитих покрета у ритму (лупање ногама, пуцкетанје прстима, плесканје рукама, ударање по кољенима или комбинација од свих покрета). Исто тако, могу се поделити у две групе, једна група да интерпретира, а друга група да придружује са ритмом.

Активност 4

Наставник подстиче ученике да размисле где могу користити бројалице у настави (на часу из Физичког образовања, у играма на часу када треба да се изабере један ученик за неку активност и др.).

Активност 5

Наставник усмерава ученике да попричају са одраслима из свог окружења о бројалицама које су они користили у свом детињству. На тај начин ће се бројалице преносити на слjedeће генерације.

Рефлексија

Шта смо данас учили? Да ли су вам се допале активности? Које активности су вам се допале највише?

Средства

Прибор за цртање, табла, дечји музички инструменти.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечје музичке инструменте и музичке игре); практична изведба у групи.

ОДСПОЈЕНО/ПОВЕЗАНО

Садржаји и појмови

Музичка изражна средства (мелодија, ритам, метар, споро/брзо/умерено, високи/ниски тонови, гласно/тихо, повезано/одспојено)

Стандарди за оцењивање

Идентификује аудитивне контрасте (високо/ниско, кратко/дуго, споро/брзо/умерено, гласно/тихо, повезано/одспојено); идентификује различита музичка изражајна средства у слушаним композицијама; идентификује карактер слушаних композиција.

Сценарио за час

Уводни дио:

Активност 1

Наставник презентује двије слике - кенгура и лабуда. Подстиче ученике да препознају и кажу информације које знају о њима. Наставник допуњује занимљивим информацијама. *(Кенгур је највећа животиња која може да скаче. Живи у Аустралију. Може да скаче брзином од 70 км на сат. Може да прескочи једним скоком растојање до 9 метара. Мајка кенгур на предњем делу тела има џеп у којем носи своје мало док не порасте. Лабуд је бела грациозна птица. Белу сњежну боју пера добија око треће године свог рођења. Може да лети, али најчешће полови воденом површином. Своје гњездо прави одмах поред воде или на саму воду. Гњездо прави од биљки и облаже га перем.)*

Главни део:

Активност 2

Наставник објашњава ученицима да постоје композиције за кенгура и лабуда. Затим усмјерава ученике да се припреме за слушање музике и да осете како се тоновима могу представити карактеристике животиња. Записује наслов композиција и име композитора на табли, а ученици записују у свеске.

После првог слушања, наставник подстиче ученике да говорном вежбом искажу своја осјећања. Ученици дискутирају.

Затим се још једном слуша композиција, али наставник даје смернице ученицима о оном на шта требају посвјетити пажњу: Какви су тонови, повезани или одспојени? Каквом брзином се изводи композиција? Зашто је то тако (повезано са насловом)? Којом јачином се изводи композиција? Који инструменти изводе композицију?

После другог слушања, ученици одговарају на питања.

Сен-Санс: **Лабуд**

https://www.youtube.com/watch?v=cXEy_UfSgCU

Истим начином слуша се и друга композиција **Кенгур**. Потенцира се да се уоче одспојени тонови насупрот повезаних. Наставник подстиче ученике да објасне контрасте (повезано – кенгур одмара, одспојено – кенгур скаче). Уочава се и инструмент, темпо (брзо, споро, умерено), динамика (тихо, гласно).

Сен-Санс: **Кенгур**

<https://youtu.be/8gjNhJ7I7Mk>

Активност 3

Наставник подстиче ученике на поновном слушању двеју композиција да изводе покрете (да би се потенцирао начин изведбе повезано/одспојено). Затим се дискутује о начину кретања са начином изведбе композиција.

Завршни део:

Активност 4

Ученици попуњава табелу слушаних композиција (Материјали за учење).

Активност 5

Ученици слушају композиције још једном и цртају кенгура и лабуда.

Рефлексија

Које композиције смо слушали данас? Да ли се композиције певају или свирају? У коју композицију је било одспојено свирање? Зашто? На који начин је изведена композиција **Лабуд**? (Повезано)

Средства

Уређај за слушање музике, презентација - илустрације или фотографије од кенгура и лабуда, прибор за цртање, наставни листићи.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечје музичке инструменте и музичке инструменте и музичке игре); практична изведба у групи.

ОБРАДА ПЈЕСМЕ ПО СЛУХУ

Садржаји и појмови

Песме и бројалице у опсегу до1 - си1

Стандарди за оцењивање

Пева одређени број песама за децу и народне песме у опсегу до1 - си1, правилним певачким ставом и правилним дисањем: пева са другима у групи сагласно темпу, динамици и ритму.

Забелешка: Обрада песме по слуху одвија се утврђеним методским поступком који обухвата неколико битних корака у главном делу часа. Пратеће активности су према могућностима и способностима ученика у одељењу, условима рада у учионици, способностима наставника да свира на инструменту (хармонска пратња певања) и др. Зато, у овом ће сценарију бити наведени кораци на које наставник треба посветити посебну пажњу и приједлог-Активности. Тако, овај пример сценарија ће моћи да се прилагоди свим часовима на које се обрађује песма по слуху. Наставник треба да планира колико песама ће се обрађивати током школске године, бира песме које су предложене у Програму или песме по свом избору и прилагођава датом Сценарију за час.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник дискусијом уводи ученике у садржај песме која ће се обрађивати. Поставља питања, презентује илустрацију или фотографију и подстиче ученике говорном вежбом да искажу своје мишљење или свој став. Прави се међупредметна интеграција према садржају песме.

Главни део:

Активност 2

Наставник упевава ученике са основном скалом и са кратким вежбама за упевавање. Усмерава ученике ка обради песме по слуху. Записује наслов на таблу и чита се текст. Дискутира се у вези текста. Затим се песма обрађује део по део. Наставник прати са инструментом, са хармонском пратњом.

Уколико се песма слуша као звучни пример, наставник треба усмерити ученике да прво слушају песму, па да је интерпретирају. Али, потребно је да је певају и без аудиопратње. Само тако могу уметнути властиту интерпретацију, темпо и динамику.

Наставник подсећа ученике на правилни певачки став и правилну вокалну технику. Даје инструкције за правилно дисање и за правилно изговарање речи, посебно на самогласнике.

Наставник усмерава ученике на тачну интонацију. Овом сегменту треба обрнути посебну пажњу, виšekратним понављањем, показивање руком од стране наставника за кретање мелодијске линије.

Наставник подстиче ученике да певањем открију карактер песме, притом користећи изражајна средства (темпо, динамика, агогика).

Песма се пева неколико пута. Могу је певати сви ученици, у групама (строфа – једна група, рефрен – друга група), солист и група, индивидуално. Ученици се могу пратити ритмичким дечијим инструментима.

Завршни део:

Активност 3

Наставник усмерава ученике да креативно изразе осјећаје из обрађене песме, стиховима или кореографијом. Кореографију осмишљавају ученици. Може бити усаглашеним покретима или слободно плесање.

Забилешка: Потребно је да се обрађене песме понављају током целе школске године. Исто тако, могу се припремати приредбе са свим обрађеним песмама.

Рефлексија

Шта смо учили данас? О чему се говори у песми? Каког карактера је песма? Да ли сте је сви научили?

Средства

Инструмент, уређај за слушање музике, прибор за цртање.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање на дечје музичке инструменте и музичке игре); практично извођење у групи.

Препоручене дечије песме за обраду песме по слуху

<https://youtu.be/UgEZzu6ErDY> **Златно славејче:** Хајде
<https://youtu.be/OvYAE5Gk4vY> *Кад си сретан*
<https://youtu.be/NJArLQwDQWI> **Поточићи:** *Екопесма*
<https://youtu.be/5de3aZhJ4hc> **Поточићи:** *Дјеца цијелог свијета*
<https://www.youtube.com/watch?v=4YFwnu2qihQ> **Поточићи:** *Прољеће*
<https://www.youtube.com/watch?v=xoZYy58AkO4> *Звездица*
<https://www.youtube.com/watch?v=zsfH-xLtteA> *Шумска свађа – градски дечији хор „Глас деце Скопља”*
<https://www.youtube.com/watch?v=XZUnFuoETvA> **Дајте музику:** *Кире банамена*
<https://www.youtube.com/watch?v=3SlpiDdKOfI> **Дајте музику:** *Црни, жути, бијели*
https://www.youtube.com/watch?v=Jud_yoAVCUA **Дајте музику:** *Пријатељ*

Народне и дечије песме за друге наставне језике

За босански наставни језик

<https://youtu.be/ETPSPr0rbLw> Све наше љубави - Дјечији хор „Принцесс крофне“

За српски наставни језик

<https://youtu.be/IKiztfdc7Hs> *Музика на струју – дечији хор „Чаролија”*
<https://www.youtube.com/watch?v=nRI407E4kxs> *Колачићи – дечији хор „Џаролија”*
<https://youtu.be/kVBLAY852bg> *Сплет српских игара – Колибри/Дјечији хор РТС Симфонијски оркестар*

За албански наставни језик

<https://youtu.be/ShscnBNpKes> – Kori i femijeve "Sounddance" /Ora/Час
<https://youtu.be/jfeTYows9oE> Cila jam cila je /Ко сам, ко си
<https://youtu.be/Aq6ps5srUvU> Fëmijët janë vet bukuria /Деца су сама лепота
<https://youtu.be/V6nYnqDnnwl> Ty në rërë të vizatoj//Тебе на песак цртам
<https://youtu.be/tvIAJiT9I5M> Kori i zogjve /песма птица
<https://youtu.be/we0NeMKbniQ> Ne jemi gjelbërimi / Ми смо зеленило
<https://youtu.be/Y6ldc5tJz64> 4 Stinët/4 Годишња доба
https://youtu.be/iXCz3wmg_7M Do, re, mi (из анимираног филма)

За турски наставни језик

<https://youtu.be/rGGZnh8W7Oo> Gezegenler /Планете
<https://youtu.be/jgYIH0lcw2U> Bilmese/Сложувалка – TRT Ankara Radyosu Çok Sesli Çocuk Korosu
<https://www.youtube.com/watch?v=iOM0uwSC0U4> Masallara İnan /Веруј бајкама
<https://www.youtube.com/watch?v=0Cpe4YqA1Bs> Hayat Bayram Olsa /Да је живот био као празник

<https://www.youtube.com/watch?v=XIdEWP3R-7c> Fulio – Chavorikani parada /Дечија прада

(на ромском језику)

! <https://www.youtube.com/watch?v=xkJYDRgSo9w> Sadije – Mamo Love You/Мамо ај лав ју (на ромском језику)

ЧЕТВРТИНА НОТЕ И ПАУЗА

Садржаји и појмови

Увод у певању и свирању нотног записа (тонови: сол1, ми1, ла1, ре1, до1; ритам - четвртина ноте, четвртина паузе, тактирање)

Стандарди за оцењивање

Изговара тактирањем и свира на ритмичким инструментима елементарне ритмичке вежбе са четвртинама ноте и паузама.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник пева кратке мелодијске мотиве, затим производи звук са лупањем, шкрипањем, шуштањем лишћа и сл. Подстиче ученике да дискусијом уоче која је разлика између звукова. Ученици дискутирају и даје се закључак да звук може бити неодређен и одређен (тон). Наставник пева звучне примере за ученике како би могли да уоче особине тона (трајање – прво певање дугих тонова/тон до са половинама нота, па кратким тоновима/тон до са четвртинама нота, висина – наставник пева различите тонове по висини, јачина – наставник пева тихо и гласно и боја – наставник пева, па свира на инструменту). Ученици дискутирају о особинама тона, а наставник их допуњује.

Главни део:

Активност 2

Наставник пева мелодију у ритму и усмерава ученике да тактирају. Објашњава им начин тактирања (руком надоле и нагоре). Подстиче ученике на друге начине тактирања (пуцкетање прстима, плескање рукама) с функцијом означавања удара. Пита ученике о којој особини тона се ради (трајање).

Активност 3

Наставник усмерава ученике према игри *Ко даје знак?* Бројалицом се изабере један ученик да изађе из учионице, док се други ученици договарају о току игре. Ученици стоје у круг. Тактирају на различите начине (пуцкетање прстима, лупање ногама, скакање и сл.), а један ученик треба да показује начине тактирања. Ученик који је ван учионице враћа се и његов задатак је да пронађе ученика који показује знаке. Ово је варијанта игре, приспособљена према садржају часа, па зато наставник треба да инсистира на равномерно тактирање на различите начине.

Активност 4

Наставник подстиче ученике да размишљају на какав начин се може записати трајање нота. Показује им слику различитих нотних вредности и заокружује четвртину ноте. Објашњава да она представља основну јединицу бројања и упоређује је са јединицама за бројање у другим областима. Показује им начин писања на таблу. Затим пева вежбу са четвртином ноте, па паузу и подстиче ученике да открију о чему се ради. Наставник дообјашњава да поред нота има и пауза и записује четвртину паузе на таблу. Ученици преписују у свеске и вежбају правилно писање нота и пауза.

Завршни део:

Активност 5

Роботи

Наставник усмерава ученике да кажу једну реченицу и да затим кажу слоге у четвртине ноте тактирањем (на пример, ја сам срет-но де-те). Коментирати да ученици звуче као роботи.

Активност 6

Наставник презентује мелодијску вежбу од четвртине нота и пауза. Ученици је преписују и тактирају заједно и индивидуално. Могу се изводити и дечјим ритмичким инструментима. (Материјали за учење).

Рефлексива

Шта смо учили овог часа? Колико траје четвртина ноте и пауза?

Средства

Табла, пројектор, радни листови.

Праћенје напретке

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање на дечје музичке инструменте и музичке игре); практично извођење у групу.

ТОНОВИ СОЛ И МИ

Садржаји и појмови

Увод у певање и свирање по нотном запису (тонови: сол1, ми1, ла1, ре1, до1); ритам - четвртина ноте, четвртина паузе, тактирање.

Стандарди за оцењивање

Идентификује положај нота ми1, сол1, ла1, ре1, до1 на петолинију; употребљава виолински кључ и научене тонове према властитом нотном запису.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник дели слику из партитуре (из дечје песме). Усмјерава ученике ка дискусији: На који начин се може записати музика? Са којим знацима? Да ли се могу писати ноте у свеску са квадратићима?

Активност 2

Наставник пева ученицима пјесму *До жели доручак* и подстиче их да набрајају тонове редом. Пева се тонска скала.

Главни део:

СОЛ

МИ

Активност 3

Наставник усмерава ученике на дискусију о језику и писму музике. Ако су у матерњем језику слова за писање, у музици су ноте са којима се пише музика. Црта петолиније и подстиче ученике да уоче где се пишу ноте (у линијама и празнинама). Уписује виолински кључ, а ученици вежбају правилно писање. Потенцира да се виолински кључ зове и сол-кључ зато што почиње да се пише с места где стоји тон сол.

Уписује тон сол са четвртином ноте и усмерава ученике да уоче где се пише (на другу линију). Певају заједно тон сол (са интонацијом, пратњом са инструментом).

Наставник казује ученицима да ће се овог часа упознати са још једним тоном-ми. Подстиче ученике да прво уоче растојање између два тона са кретањем наниже и да нађу место тона ми на петолинију користећи линије и празнине. Ученици одговарају, а наставник визуелно приказује растојање и место тона.

ЖИЧАНИ ИНСТРУМЕНТИ

Садржаји и појмови

Музички инструменти и гласови (групе оркестарских инструмената: жичани, пухајући, ударачки; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти: тамбура/чифтелија, ћемане).

Стандарди оцењивања

Прави разлику између група оркестарских инструмената, визуелно и звучно.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник презентује слику жичаних инструмената (скуп) и подстиче ученике на дискусију: Од чега је састављен овај скуп? Које инструменте сте препознали? Које су сличности, а које су разлике између инструмената? (имају жице, неки имају слични облик, а неки различити.)

Главни део:

Активност 2

Уз помоћ наставника, ученици набрајају дио инструмената, уочавају облик и жице. Заједно формулишу групу жичаних инструмената. Наставник презентује звучни пример и усмерава ученике да уоче звук жичаних инструмента. Пожељно је да пример буде презентован као видео материјал за ученике да уоче начин свирања.

Моцарт: „Мала ноћна музика“ 1 став, алетро фрагмент
<https://www.youtube.com/watch?v=UzEX0-nwN4Y&feature=share&fbclid=IwAR0ng-ozMF3-jHbQHST1ipY63dVHo>

Завршавањем звучног примера, наставник подстиче ученике на дискусију о звуку и о начину свирања. Ученици описују. Затим их пита о темпу, динамици и карактеру композиције.

Активност 3

Наставник прича о композитору Волфганг Амадеус Моцарту са интересантним фактима о животу и делу. Ученици записују наслов композиције и композитора у свескама.

Završni dio:

Активност 4

Ученици израђују наставне листиће (Материјали за учење) како би боље уочили облик жичаних инструмената. Док раде, слуша се композиција.

Активност 5

Уколико има услове, наставник може обезбедити један жичани инструмент како би ученици видели и пробали да одсвирају тонове.

Рефлексија

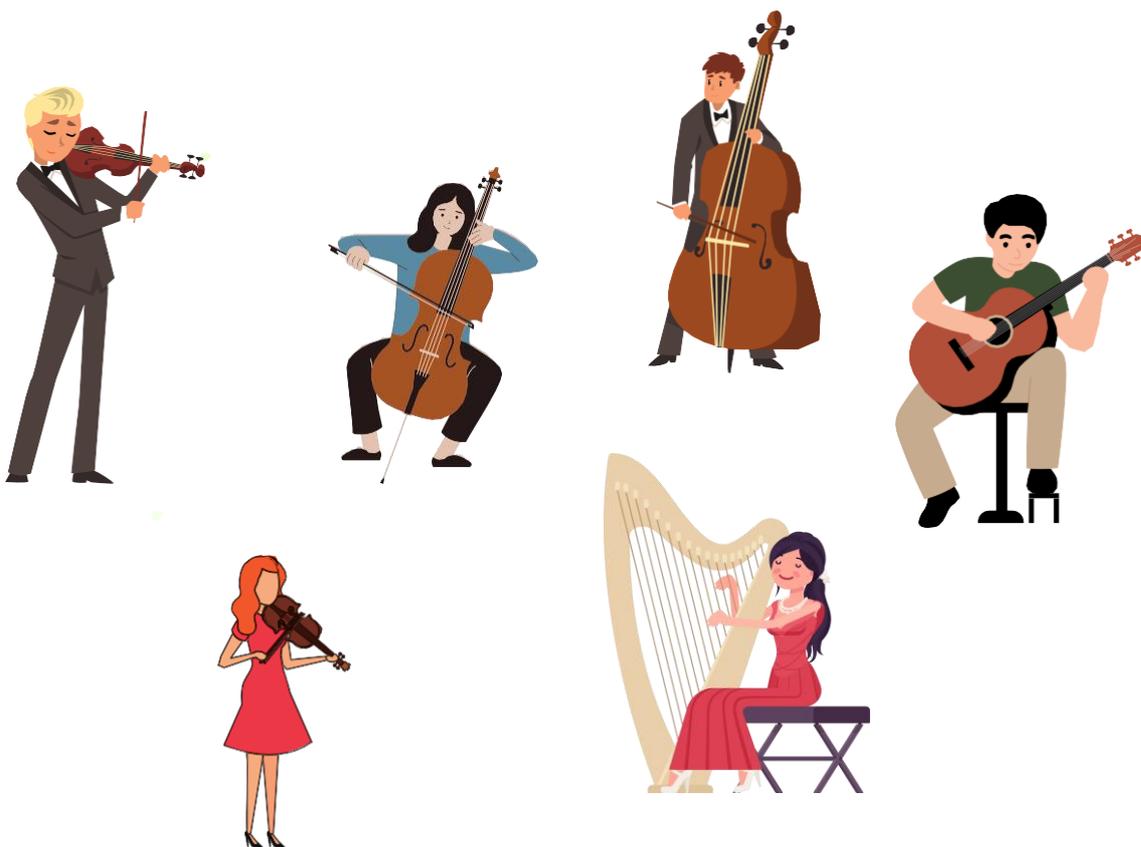
Шта смо данас учили? С којим инструментима смо се упознали? Коју композицију смо слушали?

Средства

Пројектор, уређај за слушање музике, наставни листићи.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика.

ГИТАРА

Садржаји и појмови

Музички инструменти и гласови (групе оркестарских инструмената: жичани, пухајући, ударачки; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти: тамбура/чифтелија, ћемане).

Стандарди за оцењивање

Препознје хармонику и гитару, визуелно и звучно.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник усмерава ученике ка игри са словима *Погоди инструменат* (**Говорко, Вешала** и сл.). Наставник може записати на табли или припремити игру у дигиталном облику. Реч која ће се добити је инструменат с којим ће се ученици упознати на часу.

Главни део:

Наставник презентује слику и усмерава ученике ка дискусији о гитари као инструменту: У којој групи инструмената припада гитара? Колико жица има? Каква се музика изводи на гитари? Помаже ученицима да уоче делове на гитари.

Затим презентује неколико звучних примера. Звучни примери слушају фрагментирано.

Родриго: *Концерт за Аранхуез*, 2 став. Адаџо
<https://www.youtube.com/watch?v=KzEFQW9CXGc>

Извођење на инструменту гитара од детета извођача
https://www.youtube.com/watch?v=BJKYjXe6ACE&ab_channel=aissav

Вивалди: *Концерт за гитару и жичани инструменти*, у Д-дур
https://www.youtube.com/watch?v=zuQ1Hfy_DNA

Рок баладе 70-тих и 80-тих, електрична гитара
<https://www.youtube.com/watch?v=gG3bV1ZWYng>

После завршетка сваког звучног примера дискутира се од начину свирања, музичком жанру (врсти музике), карактеру композиције и изражајним средствима. Доноси се закључак да се гитаром изводе различите врсте музике и да на гитари могу свирати инструменталисти свих узрасти.

Завршни део:

Активност 3

Наставник усмерава ученике да израде наставне листиће (Материјали за учење). Притом, још једном се слушају композиције за гитару.

Активност 4

Наставник подстиче ученике да осмисле кретање/кореографију на поновном слушању композиција, притом да искажу врсту музике и карактер композиције. Композиције се слушају са фрагментима, па може се играти игра „Музичке статуете“ (наставник одједном стопира музику, а сваки ученик остаје у затеченом положају. Музика се наставља и ученици настављају плесати различите жанрове).

Рефлексија

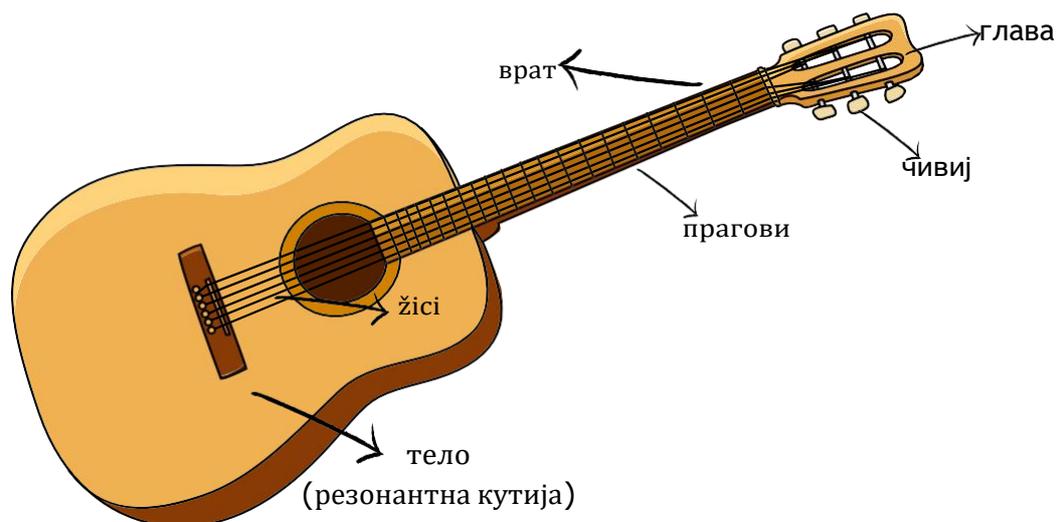
Шта смо данас учили? У којој групи инструмената спада гитара? Која вам се композиција највише допала? Зашто?

Средства

Уређај за слушање музике, пројектор, наставни листићи (Материјали за учење).

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика.

ЈЕСЕЊИ ОРКЕСТАР

Садржаји и појмови

Музичко изражавање и стварање (слободно музичко изражавање, креирање/стварање).

Стандарди за оцењивање

Креира кратке ритмичке и мелодијске целине праћене пљескањем, корачањем или разним врстама дечијих ритмичких мелодијских инструмената.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник уводи ученике у технику *5 зашто?* Поставља се питање речју *зашто*. Тако се стварају 5 питања и 5 одговора. Питање је: Зашто волим јесен? (могући одговор: Зато што је дивна, следеће питање: Зашто је дивна? итд.). Техника се може радити самостално и у групи. По завршетку, наставник подстиче ученике на дискусију о томе које плодове нам јесен дарује.

Активност 2

Наставник је претходно припремио материјале и јесење плодове за израду ритмичких инструмената (кестење, шишарке, кукуруз, ораси, ситни чврсти плодови, пластичне чаше, лименке и сл.) Усмерава ученике ка изради инструмената.

Главни део:

Активност 3

Наставник подстиче ученике да производе звуке са израђеним инструментима. Казује реч, а ученици дочарају реч са израђеним инструментима.

(пада киша, пуха ветар, грми, лишће пада и сл.).

Затим даје смернице за активност *Јесења прича*. Најпре у групама поделити инструменте сличног звука. Затим наставник чита текст, а ученици на дату реч производе звуке према значењу речи (имитирају звуке из природе). Ово је начин кретивног изражавања и импровизирања са израђеним инструментима (Материјали за учење).

Завршни део:

Активност 4

Наставник дели композицију, а ученици је прате у ритму са израђеним инструментима. Прате темпо и динамику композиције. Могу и плесати у ритму.

Рефлексја

Шта смо радили на часу? Која активност вам је била најинтересантнија?

Средства

Јесењи плодови за израду унструмента, материјали (чаше, кутије, везице, лепак и др.), уређај за слушање музике.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање на дечије музичке инструменте и музичке игре); практично извођење у групи.

МУЗИКА ИЗ АНИМИРАНОГ ФИЛМА

Садржаји и појмови

Врста музике (класична музика, музика за децу, музика из анимираног филма, народна музика, композитор).

Стандарди за оцењивање

Идентификује врсту музике коју је слушао на основу композиција које је претходно слушао/слушала; идентификује и наводи најмање једну композицију из сваке музике.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник презентује кратке аудиоодломке са музиком из анимираних филмова. Подстиче ученике да их препознају и усмерава их према дискусији: Да ли примјећујете музику док гледате анимирани филмове? Да ли је исти доживљај ако гледате анимирани филм умањеног звука? Да ли музика придоније да вам анимирани филм буде интересантнији? Како утиче на емоције и на атмосферу у сценама?

Главни део:

Активност 2

Наставник презентује звучни пример или видеопример из анимираног филма *Краљ лав*. Примјер се прослеђује. Наставник преводи наслов. Ученици дискутирају о карактеру песме и повезују са сценама. Наставник поставља питања: Да ли би музика одговарала сценама и кретању анимираних ликова да је била у много брзом темпу? Какав је карактер песме? У којем је темпу и динамици? Ко изводи пјесму? Ученици дискутују о постављеним питањима.

Осјећаш ли љубав вечерас из анимираног филма *Краљ лав*

[https://www.youtube.com/watch?v=CF-](https://www.youtube.com/watch?v=CF-c1K3WWg4&list=PLGYGe2PKknX2kydiv28aq8dBXBWeJfxgg)

[c1K3WWg4&list=PLGYGe2PKknX2kydiv28aq8dBXBWeJfxgg](https://www.youtube.com/watch?v=CF-c1K3WWg4&list=PLGYGe2PKknX2kydiv28aq8dBXBWeJfxgg)

Наставник презентује још једну песму из истог анимираног филма, али са различитим карактером. Ученици праве упоредбу са првом песмом у вези карактера, сцене, темпа, динамике и извођача.

Хакуна матата из анимираног филма *Краљ лав*
<https://www.youtube.com/watch?v=mzABW42AlhM>

Активност 3

Поново се слушају песме. Наставник подстиче ученике да плешу слободним покретима према карактеру песме. Усмеравају се да стварају заједничку кореографију на слободне ученичке активности с којом могу наступити на приредби.

Završni dio:

Активност 4

Наставник усмерава ученике да запишу своје утиске из композиције писменим изражавањем (Материјали за учење).

Рефлексија

Шта смо радили овој часа? Које песме смо слушали? Какав је био карактер песама?

Средства

Пројектор, уређај за слушање музике, радни листови.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; практично извођење у групи.

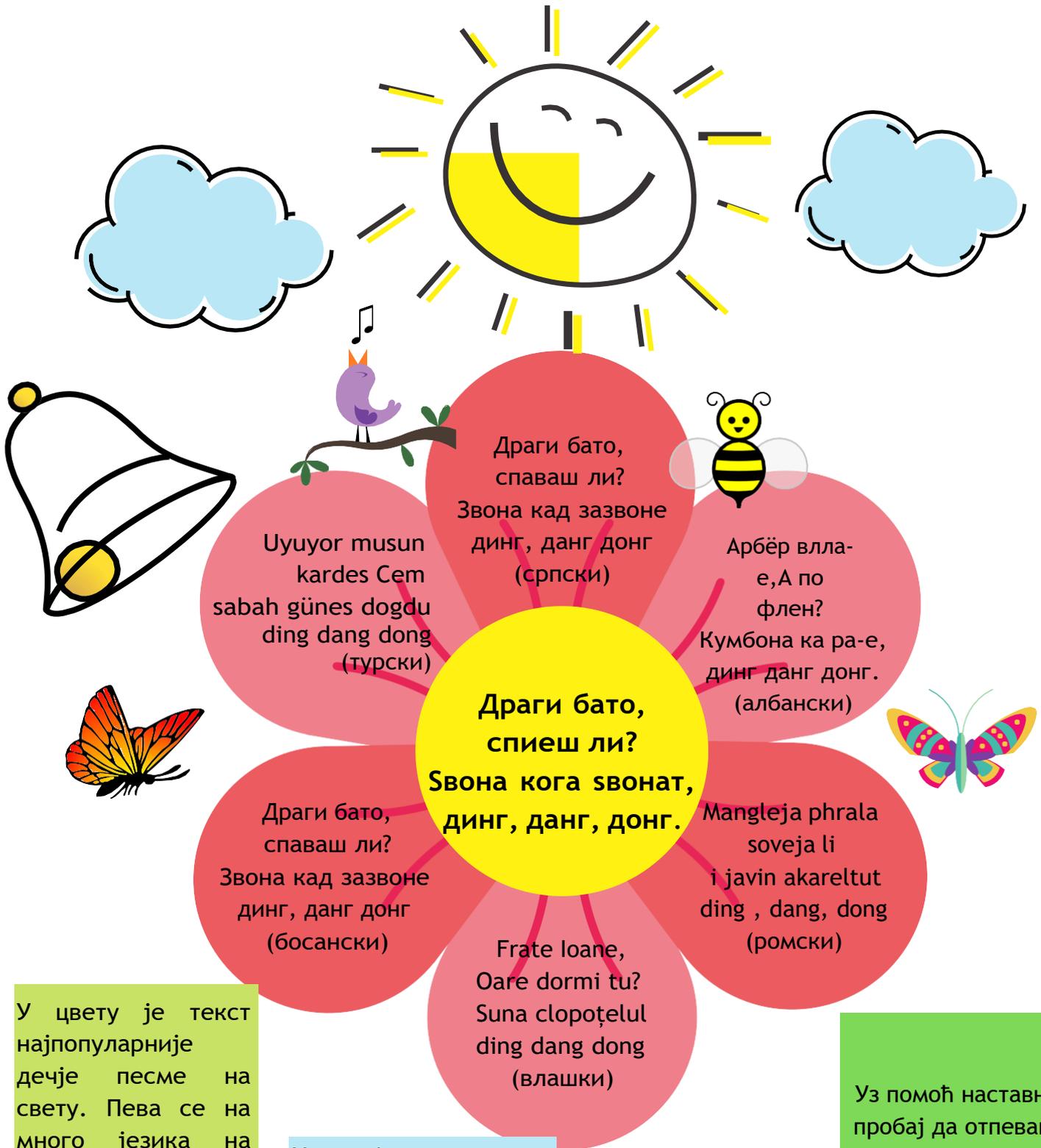

Материјали за учење за ученике

ГРИЈЕ НАС ИСТО СУНЦЕ

Драги бато,
спаваш ли?

Звона кад зазвоне
динг, данг донг
(српски)

Uyuyor musun
kardes Cem
sabah gunes dogdu
ding dang dong
(турски)

Арбѐр вла-
е, А по
флен?
Кумбона ка ра-е,
динг данг донг.
(албански)

**Драги бато,
спиеш ли?
Свона кога звонат,
динг, данг, донг.**

Драги бато,
спаваш ли?
Звона кад зазвоне
динг, данг донг
(босански)

Mangleja phrala
soveja li
i javin akareltut
ding , dang, dong
(ромски)

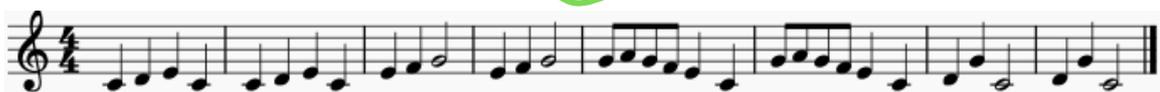
Frate loane,
Oare dormi tu?
Suna clopoțelul
ding dang dong
(влашки)

У цвету је текст најпопуларније дечје песме на свету. Пева се на много језика на истој мелодији.

У нашој земљи живе деце која говоре и школују се на свом матерњем језик који је другачији од твог матерњег језика.

Отпевај ову песму на твом матерњем језику.

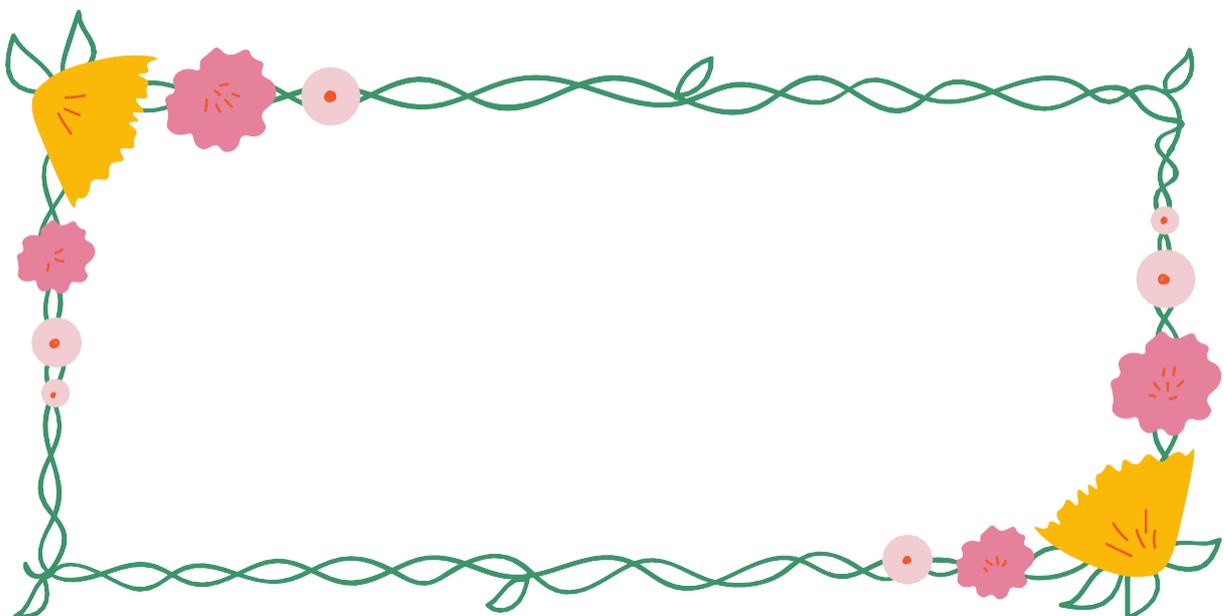
Уз помоћ наставника пробај да отпеваш ту песму и на другим језицима.

1. Обоји цртеж.

2. Напиши твој текст на мелодију песме *Драги бато* уз помоћ наставника.

БРОЈАЛИЦЕ

1. Символима лоптица приказана је једна бројалица. Пробај је казати у ритму, али пази на величину лоптица. Слогови у већим лоптицама трају дуже, а у мањима, краће.

2. Пробај истим начином, другим симболима да покажеш твоју омиљену бројалицу.

3. Сва деца свијета имају своје игре, али и своје бројалице. Пробај казати бројалице различитим језицима и прочитај њихово значење.

(српски језик)

Пи, пи, пи, пи, пи, пи, пи,
глад-ни смо ти, ма-ма, ми!
Ко, ко, ко, ко, ко, ко, да,
ме-ни зр-но, ва-ма два!

(Пи, пи, пи, пи, пи, пи, пи,
мамо, многу гладни сме!
Ко, ко, ко, ко, ко, ко, да,
земам едно, давам две!)

(албански језик)

Ма-сја во-гел пис пис!
Në do-llap kush lë-viz.
Ësht' mi-u ka-qa mi-u,
krejt pi-ja-tat i lë-pi-u.

(Пис, пис, мало маче!
Во долапот мрда раче!
Таму има глушец мал,
садови тој излижал!)

Врни, врни, дожд,
да си купам грош,
да си купам виолина,
да ме слушнат од милина!

(турски језик)

Hoş gel-di-niz hoş gel-di-niz!
Ni-ye e-li hoş gel-di-niz?
Da-vet et-tik ne di-ye
Ha-ni bi-ze he-di-ye

(Добредојде, добредојде!
Зошто сте со празни раце?
Кога сте поканети,
носете подароци!)

(ромски језик)

E-ni, me-ni, du-du me-ni,
ka-ran-fe-ri mus-ta-fe-ri,
dzam-bas ko-ka-tas,
pis, pis pa-ra-mis
a-ke tu-ke gris.

(Ени, мени, дуду, мени,
каранфери, мустафери,
џамбаз, кокотаз,
молк, молк, приказна!
Еве тебе гриз!)

(босански језик)

Пош'о Медо у дућан,
није рек'о добар дан,
већ је рек'о добро вече,
поклони се и утече.

(Тргна Медо во дућан,
не кажа добар ден,
туку рече добровечер
се поклони и побегна.)

(влашки језик)

Um doi, trei.
am pui ameî,
patru, tsihtsi, sheasi
am mushatâ kâmeashi
sheapti. optu, nau
am pâpusâ dau
Dzatsi, nji li misur
Dzeaditli ameali

(Еден, два, три,
имам пилиња мои,
четири, пет, шест,
имам убава кошула,
седум, осум, девет,
имам чевли две,
десет – си ги бројам
прстите мои.)

ОДСПОЈЕНО/ПОВЕЗАНО

1. Послушај обе композиције и попуни табелу.

наслов и композитор	Којим инструментом (има) је изводиш?	карактер	темпо	Да ли је извођење са одспојеним или повезаним тоновима?
„Лабуд“ - К. Сен-Санс				
„Кенгур“ -К. Сен-Санс				

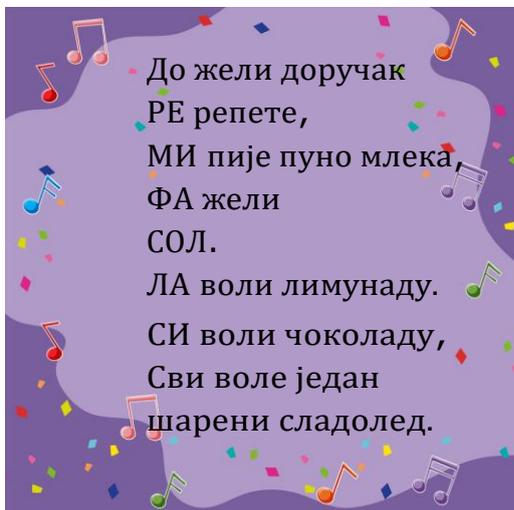

2. Повежи тачке

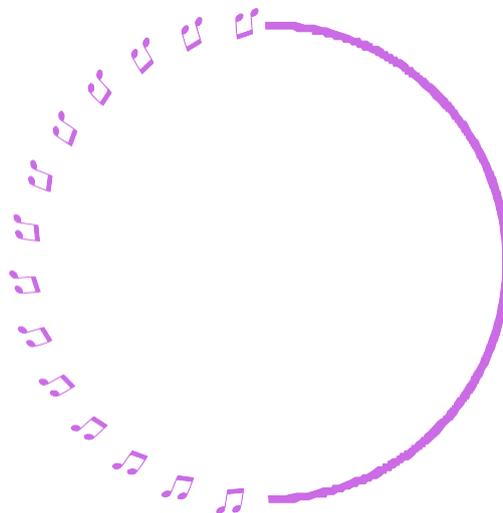

ТОНОВИ СОЛ И МИ

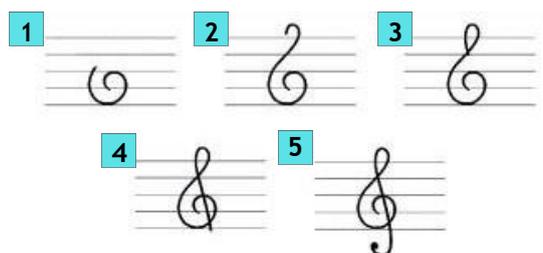
1. Прочитај или испевај песму *песма* о *ТОНОВИМА* и наброј имена *ТОНОВА*.

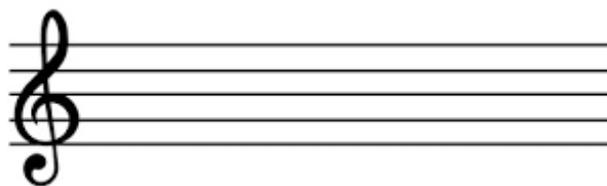
2. Нацртај један од тонова о којима се пева у песми.

3. Понови како се пише виолински (сол) кључ.

4. Напиши тонове *СОЛ* и *МИ* са четвртином ноте.

5. Испевај мелодијске вежбе.

1.

2.

3.

ЖИЧАНИ ИНСТРУМЕНТИ

1. Заокружи инструменталисте на жичаним инструментима.

2. Одговори на питања кратким одговорима.

Који композитор је написао композицију *Мала ноћна музика*?

Којим инструментима се изводи композиција *Мала ноћна музика*?

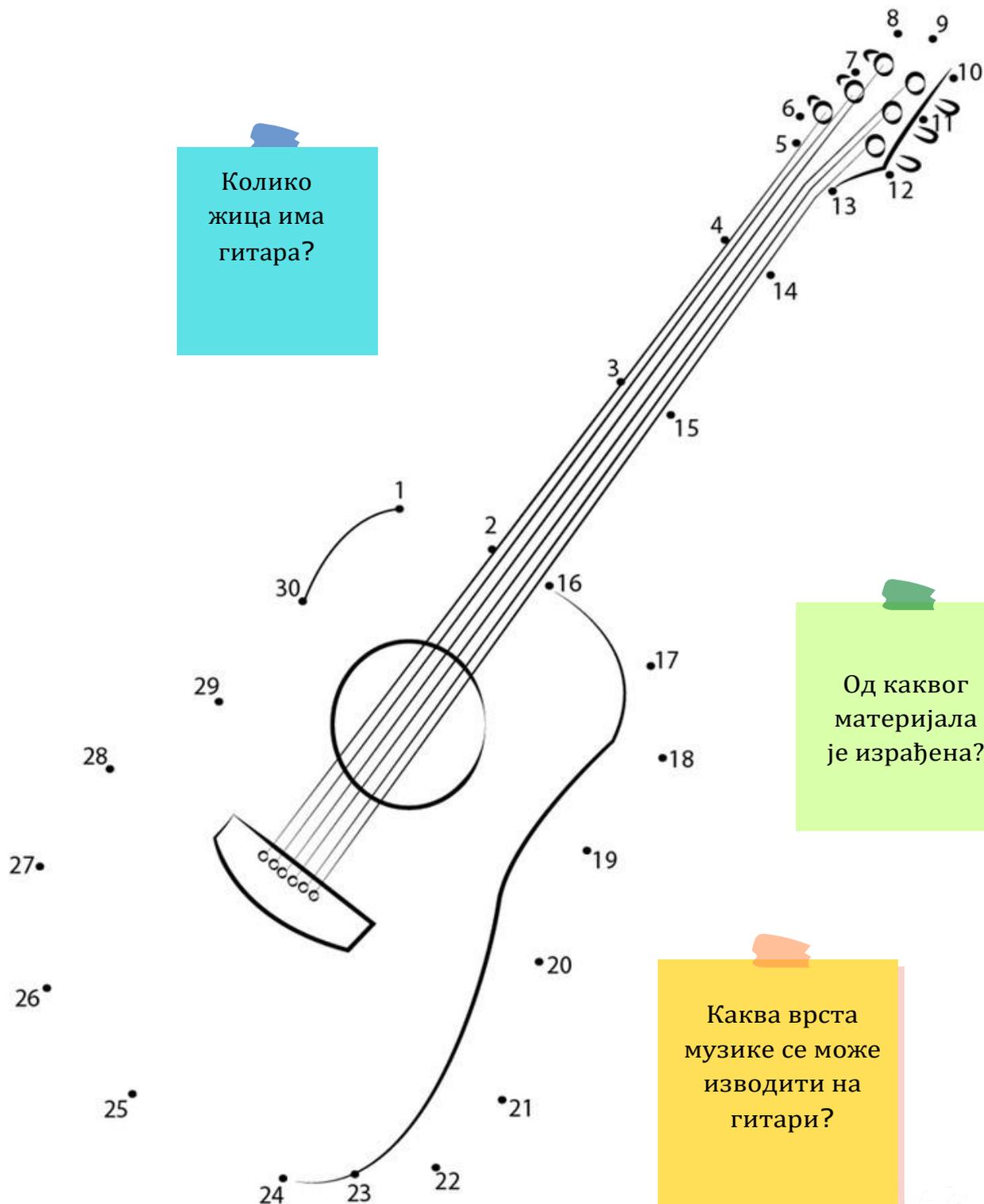
У којем темпу је композиција *Мала ноћна музика*?

Какав је карактер композиције *Мала ноћна музика*?

Каква врста музике је композиција *Мала ноћна музика*?

ГИТАРА

1. Повежи тачке како би боље приметио облик гитаре. Затим одговори на питања.

ЈЕСЕЊИ ОРКЕСТАР

1. Док у јесен шеташ по природи покупи различите плодове (шишарке, орахе, жирове, љешњаке, тикве, коморач, сухо лишће, гране) и пробај да израдиш ритмичке инструменте. Можеш их ставити у пластичне флаше или кутије, да лупаш по њима и сл. Можеш их украсити.

Када их направиш, пробај да мењаш звук додавањем и одузимањем плодова у судовима. Добит ћеш различите варијанте звука.

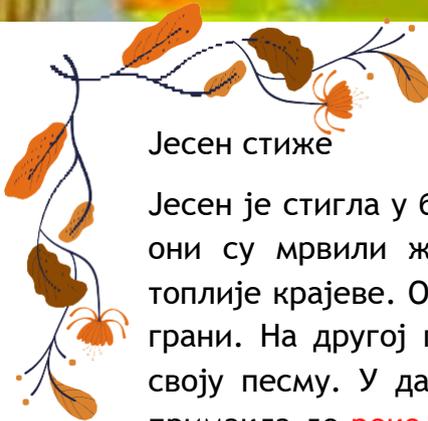
2. Израђеним инструментима одсвирај ритмичку вежбу.

У ШУМИ

Звучна прича

Наставник чита причу. Пажљиво слушај и на речи које су написане црвеним стварај звуке адекватно саме речи. Можеш користити инструменте од јесењих плодова, можеш користити и дечје ритмичке инструменте или сам/а да имитираш звукове из природе. Ова прича нека буде пуна звукова!

Јесен стиже

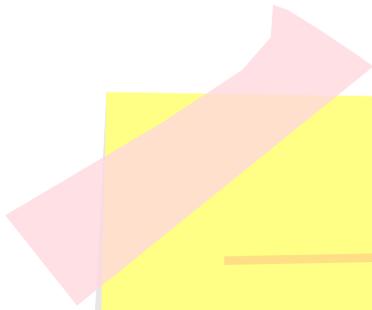
Јесен је стигла у блиској шуми. **Ветар** је миловао дрвеће, а они су мрвили жуто **лишће**. **Птице** селице су отишле у топлије крајеве. Остао је само сиви **врабац** који је стајао на грани. На другој грани је била и **кукавица** која је певала своју песму. У даљини се чуо жубор **реке**. Мала **срна** се примакла до **реке** да би се напила воде. За њом је дотрчао и **зечић**. Негде у даљини чују се **грмљавине**. Почела је падати ситна јесења **киша** која је шушкала на жуто **лишће**. **Киша** је падала кратко. Када је престала, чула се песма птице **кос** који увијек пева послуже **кише**. Али, почео је пухати јаки **ветар** који је размрдао крошње дрвећа. А они као златнике пустили су жуто **лишће** да их однесе **ветар** далеко. После краћег времена **ветар** се смирио, а у шуми се чула само **тишина**.

(ветар, лишће, птице, врабац, кукавица, ријека, срна, зечић, грмљавине, киша, тишина)

МУЗИКА ИЗ АНИМИРАНОГ ФИЛМА

1. Напиши твоје утиске о музици из анимираног филма *Краљ лав*. Напиши ко је изводи, какав је карактер песме, које је темпо и динамика, како придоноси филму да буде интересантнији и све остало што ти је оставило утисак.

A large yellow notepad with horizontal lines for writing, attached to the page with a pink arrow.

Смернице, упутства и активности за реализацију наставног програма

ТОН ЛА

Садржаји и појмови

Увод у певању и свирању нотног записа (тонова сол¹, ми¹, ла¹, ре¹, до¹;
ритам - четвртина ноте, четвртина пауза, тактирање)

Стандарди оцењивања

Идентификује положај ми¹, сол¹, ла¹, ре¹, до¹ на петолинију; Употребљава виолински кључ и утврђене тонове у властитом нотном запису.

Уводни део:

Сценарио за час

Активност 1

Наставник пева мелодијску вежбу са тоновима сол, ми и ла. Именује тонове сол и ми, а тон ла пева неутралним слогом (најпогодније је са „м” да их не би асоцирало на тон ла). Подстиче ученике да открију име тона према према висини.

Главни део:

Активност 3

Ученици откривају место тона (ла) и дефинишу његов положај. Затим га записују у свесци са четвртинама нота. Заједно са наставником певају мелодијску вежбу.

Активност 4

Наставник предходно припрема виолински кључ, тактне црте, четвртине ноте и паузе у различитим бојама (моделе на чвршћем папиру). Дебљим концем, ученици праве петолиније и дискутују о редоследу линија и празнина. Одређује се такт. Сваки ученик ређа по једну ноту (на месту тонова сол, ми и ла) или пауза, на крају такта се додаје тактна црта да би се обележили тактови. Сваки ученик именује која нота или пауза се додаје. Тако се добија мелодијска вежба стварана од ученика. Преписују је у свеске и заједно је певају. Наставник инсистира на тачну интонацију (показивање руком на кретање мелодијске линије или пратња инструментом).

Активност 5

Активност се може реализовати у школском дворишту. Кредом цртати петолиније и виолински кључ. Ученици једном ногом скачу на месту тонова сол, ми и ла и истовремено певају. Скакање и певање може бити у брзом и спором темпу.

Завршни део:

Активност 6

Наставник пева мелодијску вежбу тоновима сол, ми и ла неутралним слогом, ученици пажљиво слушају и руком показују кретање мелодије. Затим исту мелодију записују у свеске (диктат).

Активност 7

Ученици сами пишу мелодијску вежбу са утврђеним тоновима и певају је уз помоћ наставника. Може се извести и са дечјим мелодијским инструментима, применом изражајних средстава (тихо-гласно, брзо-споро).

Рефлексија

С којим тоном смо се данас упознали? Где се пише? Која активност вам је била најзанимљивија?

Средства

Табла, конач модели нота, креде у боји, нотна свеска, дечји мелодијски инструменти.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

ТОНОВИ РЕ И ДО

Садржаји и појмови

Увод у певању и свирању нотног записа (тонови сол¹, ми¹, ла¹, ре¹, до¹;
ритам - четвртина ноте, четвртина паузе, тактирање

Стандарди оцењивања

Идентификује положај ми¹, сол¹, ла¹, ре¹, до¹ на петолинију; Користи виолински кључ и утврђене тонове у властитом нотном запису.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник даје смернице за активност *Тапшај на сол*. Ученици се ређају у круг. Требају редом казати имена тонова. На тон сол (или други тон по договору) требају тапшати рукама без изговора. Ако неки ученик погрешно, излази из игре. Игра се игра док не остане један ученик-победник. Овом игром се усмерава пажња ученика према осталим активностима и учи се редослед имена тонова на скали.

Активност 2

Наставник даје смернице за решавање проблемског питања које ће ученици решити као математички задатак: Најприје смо се упознали са два тона (сол и ми) па са још једним тоном (ла) а овог часа ћемо се упознати са два нова тона (ре и до). Још Колико тонова основне скале требамо упознати? $8 - (2+1+2) = 3$. Ученици решавају, одговарају и дискутују о утврђеним тоновима.

Главни део:

Активност 3

Ученици записују научене тонове на табли. Наставник ученицима поставља задатак да пронађу место тона ре. Ученици дају предлоге. Наставник објашњава да се осим писања тонова по линијама и празнинама, тонови могу писати изнад и испод петолинија. Ученици дефинишу место тона ре (испод петолинија). Написано је на табли и у свескама.

Наставник пита ученике којим тоном почиње тонска скала. Задаје ученицима да пронађу место следећег тона до и подстиче их да пронађу решење. Затим им објашњава записивање тонова на помоћним цртама. Ученици одређују место тона до. Тоновима се записују и певају уз помоћ наставника. Затим се певају сви научени тонови.

Активност 4

Наставник изводи мелодијске вежбе. Прегледавају се заједно са ученицима и говори се о кретању мелодијске линије тонова. Вежбе се у почетку певају парлато, а затим мелодијски. Наставник инсистира на тачној интонацији. Мелодичне вежбе се могу изводити и уз дечје мелодијске инструменте.

Завршни део:

Активност 4

Наставник упућује ученике на активност *Пантомима тоновима* и показује ученицима којим начином ће показати тонове. Тоновима, линија и помоћна црта се показују пруженим дланом, а тонови у празнинама и испод петолинија стиснутом руком. Рука се креће према висини тона, ниже тонове на нижем положају, а виши на вишем положају. Приказују се само утврђени тонови. Игра се игра у паровима. Један ученик показује, а други ученик пева тонове према приказаном. Затим ученици мењају улоге.

Рефлексија:

Зашто вам је баш та активност била занимљива? Зашто је важно ово што смо научили?

Шта ће се десити ако тонове прикажемо неодговарајуће или испевамо погрешно?

Које тонове смо научили данас? Где се пишу? Која активност вам је била најзанимљивија?

Средства

Табла, пијано, дечји мелодијски инструменти.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

ДЕЧЈИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

Садржаји и појмови

Дечји ритмички и мелодијски инструменти (ритмички штапићи, добош, звечке, триангл, чинели, даире, бубњеви различитих величина, кастањете, гонг, ксилофон, маракас, металофон, мелодика, блок флаута/фрула)

Стандарди оцењивања

Препознаје дечје ритмичке и мелодијске инструменте по боји звука; Правилно примењује музичке изражајне компоненте (брзина, јачина, трајање, артикулација) у свирању дечјим ритмичким и мелодијским инструментима.

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник презентује ученицима дечје музичке инструменте. Ученици свирају и истражују звук. Затим наставник упућује ученике да приложене дечје инструменте поделе у две групе, и то: инструменте који се могу свирати уз мелодију и инструменте који подржавају ритам.

Активност 2

Наставник свира кратке ритмичке моделе на инструментима, а ученици их понављају. Затим се инструменти поређају на клупи, ученици ротирају и понављају ритмичку јединицу на свим инструментима.

Активност 3

Ученици се деле на мање групе. Свако има инструменат пред собом. Један ученик почиње краћом ритмичком целином, следећи ученик је понавља и додаје своју. Следећи ученик понавља обе целине и додаје своју. И све тако до задњег ученика у групи. Остали ученици пазе на тачно извођење целина.

Напомена: Уколико нема Орфов инструментаријум у школи, ову активност могу реализовати инструментима који су направљени од ученика (из претходне активности – Јесењи оркестар и сл.)

Главни део:

Активност 4

Наставник представља вежбе за дечје музичке инструменте и објашњава како се свира на њима. Ученици су подељени у групе и посебно вежбају свој део. Затим се аранжман свира заједно. Ако нема мелодијских инструмената, наставник свира мелодију или је пева група ученика по нотама. Наставник инсистира на тачној ритмичкој и мелодијској интерпретацији. Подстиче ученике да дају предлог за уметање знакова за одговарајући темпо и динамику и њихову примену.

①

②

③

Завршни део:

Активност 4

Ученици су подељени у три групе. Наставник даје упутства свакој групи, односно изговара речи са два, три и четири слога. Ученици морају препознати колико слогова има реч. Прва група треба да ритмично понавља реч са два слога са две четвртине дечјим инструментима, затим друга са три слога, а трећа са четири слога. Осим развијања ритма, ова активност је трансверзално повезана са компетенцијама у области језичке писмености.

Рефлексија

Са којим инструментима смо се упознали данас? Која вам је активност била најзанимљивија?

Средства

Дечји музички инструменти, пијано, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од ученика: индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

БАЛЕТ

Садржаји и појмови

Музичке игре (певање, играње, плесање, коло, марш, валцер и други популарни плесови у дводелном, троделном и неравноделном такту, игре етничких заједница које живе у РС Македонији и других народа у свету, елементи балета).

Стандарди оцењивања

Прати врсту/карактер музике својим покретима (коло, марш, валцер, покрети из игара етничких заједница које живе у РС Македонији и других народа у свету, елементи балета).

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Ученици стоје у кругу. Наставник има припремљене листиће на којим су написане различите врсте музике (народна, класична, популарна и дечје песме). Дели их ученицима. Они читају листић, слушају музику (више фрагмената различите врсте музике) и када буду чули врсту музике која је написана на листићу, улазе у круг и плешу са осталима који имају листић исте врсте музике. Остали ученици тапшу рукама у ритму. Плесање треба да је одговарајуће врсти и карактеру музике.

Главни део:

Активност 2

Наставник презентује видео пример балета и упућује ученике да га проследи, а затим у малим групама дискутују и праве презентацију (на листићу) о следећим сегментима: прва група – начин плесања, друга група – костими, трећа група – музика (карактер, ко је изводи, темпо, динамика), и четврта група – сцена. Ученици пропрате пример, раде у групама и свака група презентује а остали ученици и наставник допуњују. Још једном пропратити видео примером. Наставник подстиче ученике да плешу, изводећи своје покрете као балетани/балерине.

Чајковски: Лебедово езеро/Лабудово језеро - Плес малих лабудова/Танцот на малите лебеди

https://www.youtube.com/watch?v=rDdcw_p3eJg

Активност 4

Ученици пропрате још један видеопример. После завршавања дискутују о карактеру музике, начину плесања, костимима и сценографији и праве упоредбу са претходним примером. Пример се поново слуша а ученици плешу својим покретима.

Чајковски: Оревокршачка/Орашчић - Кинески плес/Кинески тан

<https://www.youtube.com/watch?v=nKYyZGtQaok>

Завршни део:

Активност 5

Наставник упућује ученике на технику *Напиши 5*. Ученици треба да изаберу 5 речи с којима ће описати извођења из видеопримера.

Активност 6

Наставник подстиче ученике да припреме кореографију, да сами осмисле покрете сличне балету. Припремљеном кореографијом могу наступати на приредби. Могу урадити и костиме рециклираним материјалима из слободних ученичких активности.

Рефлексија

На који начин се игра балет? Какви су костими? Каква је музика? Ко је изводи? Јеси ли приметио да се неки од извођача издваја (усмено објасни и зашто).

Средства

Пројектор, уређај за слушање музике, радни листови.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре);

БАЛЕТ НЕИЗЛЕГНУТИХ ПИЛИЋА

Садржаји и појмови

Музичко изражавање и стварање (слободно музичко изражавање, креирање/стварање).

Стандарди оцењивања

Повезује мелодију и ритам покретима; Ствара једноставне кореографије са елементарним покретима одговарајуће карактеру музике.

Напомена: У овом Сценарију за час, поред наведених појмова и стандарда постоји међуматематска интеграција са садржајем Музичка изражајна средства. Слушањем композиције, ученици препознају музичка изражајна средства и према томе се изражавају и креирају.

Сценари за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник дели фотографију и подстиче ученике да је опишу. Објашњава им начин како се излегу пилићи (природне науке). Казује ученицима да постоји композиција која је написана о томе. У ствари, композиција је део циклуса Слике из изложбе – М. П. Мусоргски и посетиоц од сваке слике прави музичку причу.

Главни део

Активност 2

Наставник презентује звучни пример и упућује ученике да уоче карактер композиције и да га повежу са насловом. После завршавања композиције, упућује ученике према дискусији: Како вам се допала композиција? Како замишљате пилиће? Какав је био темпо у композицији? Зашто? Да ли су тонови били високи или ниски? Зашто? Ко је изводио композицију? Композиција се слуша више пута.

Мусоргски: Балет неизлегнутих пилића

https://youtu.be/_HPtSftZ3b0

Наставник упућује ученике да осмисле кореографију са применом музичких изражајних средстава у својим покретима. Наставник им помаже, коригује и подстиче их да сами дају идеје и предлоге.

Активност 3

Наставник презентује видео са анимацијама композиције.

Мусоргски: Балет неизлегнутих пилића/Балетот на неиспелених пилића

- оркестар, анимација

<https://www.youtube.com/watch?v=8cJSbWtTia4>

<https://www.youtube.com/watch?v=BOkqks-c0ig> (по избору)

Завршни део:

Активност 4

Наставник подстиче ученике да дају предлоге за израду костима (или маске од папира). Даје им предлог да се уради кореографија и да се изведе на приредби.

Активност 5

Наставник презентује видео о изради пилића оригами техником. Ове израде могу послужити изведби композиције као луткарско позориште.

Израда пилића-оригами

Активност 6

Наставник упућује ученике на израду радних листова (материјали за учење).

Напомена: Активности се могу реализовати и на слободним ученичким активностима или у интеграцији са другим предметима (ликовно образовање). Препоручује се јавни наступ са припремљеном кореографијом и костимима или луткарским позориштем.

Рефлексија

Коју сте композицију слушали? Ко је композитор композиције? У којем темпу је написана? Којом брзином се зводи композиција? Да ли има високе или ниске тонове? Како замишљаш пилиће?

Средства

Фотографија, уређај за слушање музике, пројектор, папир жуте боје, радни листови.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

МУЗИЧКЕ ИГРЕ

Садржаји и појмови

Музичке игре (певање, играње, плесање, коло, марш, валцер и друге популарне плесове у дводелном, троделном и неравноделном такту, игре етничких заједница које живе у РС Македонији и од других народа у свету, елементи балета).

Стандарди оцењивања

Прати врсту/карактер музике са својим покретима (коло, марш, валцер, покрети из игара етничких заједница које живе у РС Македонији и од других народа света, елементи балета).

Сценарио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник презентује звучни пример *Коло без граница* и подстиче ученике да играју коло. Затим дискутирају о колу, начину играња (облик отвореног круга са кретањем са лева ка десну). Дискутирају о тексту песме, какав састав је изводи и какав је карактер.

Коло без граница/Оро без граници, дјечији хор „Глас деце Скопља”

<https://youtu.be/OxJLBq2R44s?si=1hDLRtwww-2tekx8>

Главни део:

Активност 2

Наставник објашњава ученицима да је фолклор свих народа разнолик и да сви плешу и певају на другачији начин. Подстиче их да набрајају плесове и игре других народа.

Ученици се упознају са мексичким плесом „Ла Распа”. Наставник укратко објашњава ученицима где се Мексико налази. Поклања им фотографије народних ношњи. Затим презентује видео кроз који се ритмички делови уче уз помоћ чаше према упутствима у видеу. Видео се пушта више пута како би ученици имали прилику да савладају ритмичку структуру.

Ла распа- мексички плес

https://www.youtube.com/watch?v=XooeCc6DKgs&ab_channel=RhythmRecess

Завршни део:

Активност 4

Ученици дискусијом објашњавају разлике и сличности између играња кола и плеса „Ла распа“.

Активност 5

Ученици уз помоћ наставника планирају наступ са припремљеним кореографијама. Дискутује се и планира костимографија, одговарајућа обем кореографијама.

Рефлексија

С којим плесом смо се упознали данас? Одакле почиње? Колико делова има? Која вам се активност највише допала?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пластичне чаше, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практична изведба у групи.

ДОЛАЗИ НОВА ГОДИНА

Садржаји и појмови

Музичко изражавање и стварање (слободно музичко изражавање, креирање/стварање).

Стандарди оцењивања

Повезује мелодију и ритам са кретањима; креира кратке ритмичке и мелодијске целине праћене тапшањем, корачањем или разним врстама дечјих ритмичких и мелодијских инструмената.

Напомена: Сценарио за час је предвиђено за последњи час у првом полугођу и повезано је са активностима за Нову годину који су намењени за креативно изражавање и стварање и утврђивање изучаваних садржаја.

Сцеанрио за час

Уводни део:

Активност 1

Наставник даје смернице за активност *Забавно упевавање*/ученици стоје у круг и додају сунђерасту лоптицу или лампион). Један ученик почиње са тоном до и додаје лоптицу другом ученику који треба испевати следећи тон скале. Скала се пева хармонском пратњом од наставника.

Главни део:

Активност 2

Музички изазов

Учитељ припрема музичке задатке и записује их на папирић (или на лампионе или друге новогодишње украсе) који стоје у кутији. Ученици узимају из кутије предмет или комад папира са музичким задатком (нпр. отпевати омиљену новогодишњу песму, креирати-импровизовати певајући или свирајући мелодијску линију са наученим тоновима, свирати мелодију у брзом/спором темпу на ксилофону/блок флејти и сл.) Након што заврше задатак са лампионом/украшом, ките јелку или украшавају простор у учионици.

Активност 3

Наставник саставља листу новогодишњих песама. Ученици плешу и пребацују шешир међусобно. Наставник стопира музику неочекивано а ученик који има шешир на глави, треба казати своју омиљену жељу. Игра се наставља док сви ученици кажу своје новогодишње жеље.

Активност 4

Наставник презентује свечани марш (пр. Радецки марш - Ј. Штраус). Ученици се ређају један иза другог у корачају у ритму.

Први у колони прави занимљиве покрете у ходу, остали понављају исте покрете. Тада први у колони стаје задњи, а следећи ученик наставља са својим покретима.

Активност 5

Уз различите врсте музике, ученици плешу. Један ученик тренутно смишља кореографију, а остали га прате. Сваки ученик треба да буде у улози кореографа, покаже покрете, а на крају према јачини аплауза бира се најкреативнији кореограф.

Завршни део:

Активност 6

Ученици изводе све претходно научене песме, кореографије и свирају дечје музичке инструменте. Песме се певају заједно, могу се пратити инструментима и плесати.

Активност 7

Учитељ даје смернице за израду наставног листа, на којем треба нацртати новогодишњу честитку музичким знаковима. Ученицима се случајним избором даје картица са именом и презименом друга. Они припремају честитку и напишу текст и адресирају га. Све честитке стављају испод јелке или у новогодишњу кутију (претходно припремљену од наставника). Затим сваки ученик добије једну честитку од свог друга.

Рефлексија

Која активност вам је била најзанимљивија?

Средства

Уређај за слушање музике, новогодишњи украси, радни листићи.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

Материјали за учење за ученике

ТОНОВИ РЕ И ДО

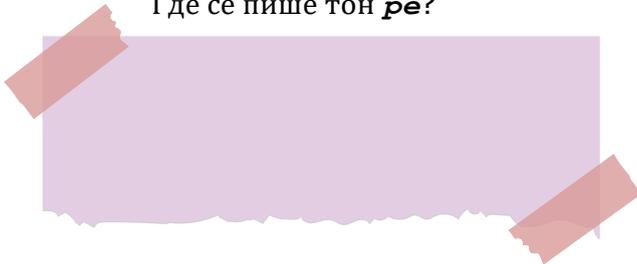

1. Реши задатак.

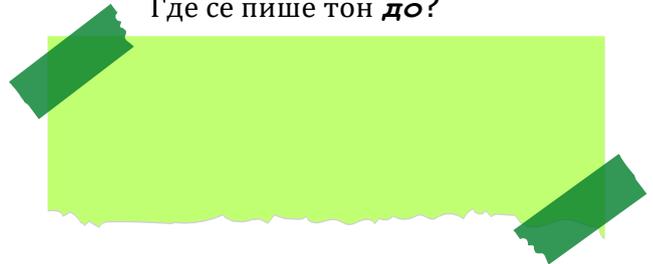
Најпре смо се упознали са два тона (*сол и ми*) па са још једним тоном (*ла*) а овог часа смо се упознали са два нова тона (*ре и до*). Са колико још тонова основне скале треба да се упознамо?

2. Одговори на питања.

Где се пише тон *ре*?

Где се пише тон *до*?

3. Напиши тонове *ре* и *до* четвртинама нота.

ре

до

4. Певајте или свирајте на дечјим мелодијским инструментима мелодијске вежбе уз пратњу дечјих ритмичких инструмената. Изведите их на неколико различитих начина (брзо-споро, тихо-гласно).

①

②

③

ДЕЧЈИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

1. Црвеном бојом заокружите мелодијске инструменте (којим се мелодија може свирати), а зеленом ритмичке инструменте (којима је подржан ритам).

2. Свирајте заједно следеће вежбе.

1

3/4

2

4/4

3

2/4

БАЛЕТ

1. Повежи различите врсте плесова са одговарајућом сликом.

коло
валцер балет
рокенрол марш

2. Обој бојанку.

БАЛЕТ НЕИЗЛЕГНУТИХ ПИЛИЋА

1. Слушај композицију *Балет неизлегнутих пилића* и заокружи тачне одговоре.

Који композитор је написао композицију?

а. Моцарт б. Мусоргски ц. Вивалди

Којег темпа је композиција?

а. брзо б. споро ц. умерено

Какви тонови су у композицији?

а. високи б. ниски

Како се изводе тонови у композицији?

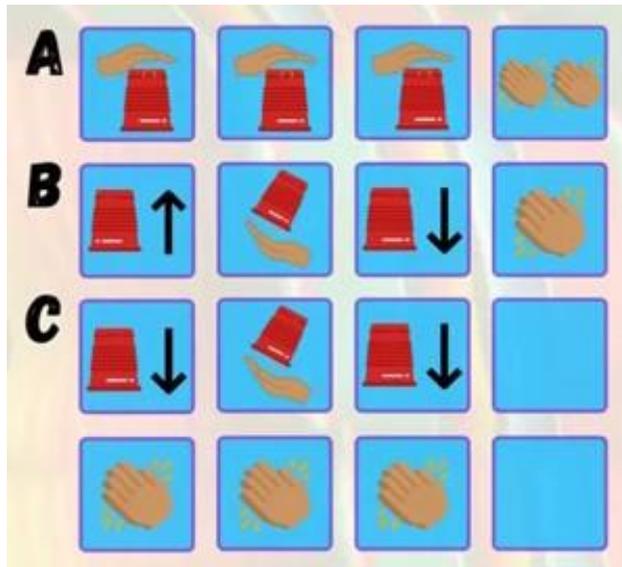
а. одсечно б. повезано

2. Нацртај цртеж инспирисан композицијом.

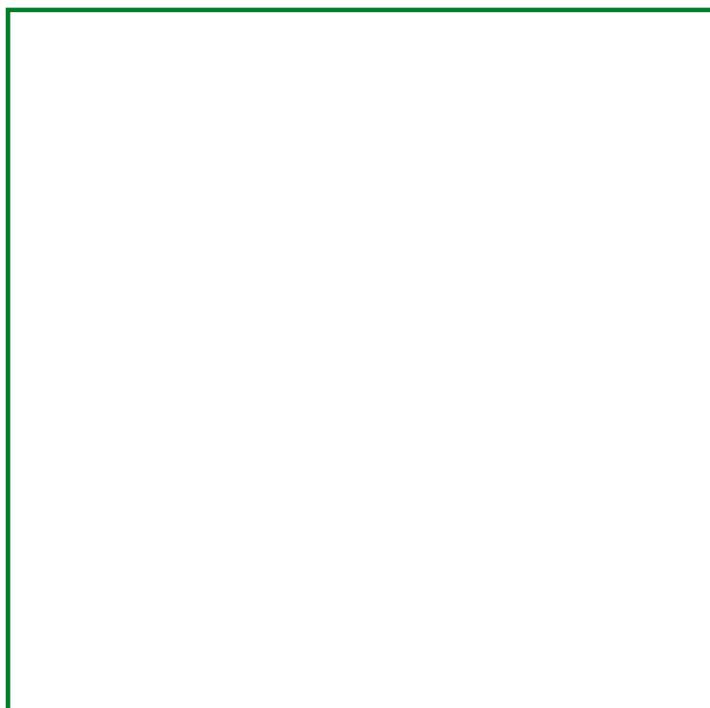

МУЗИЧКЕ ИГРЕ

1. Пажљиво слушајте мелодију и ритам мексичког плеса Ла Распа и учите различите делове и њихова понављања. Затим уз помоћ графикана и видеа вежбајте игру са чашама.

2. Припремите наступ песмом *Коло без граница* и *Ла распа*. Осмислите костиме. Направите их од еколошких материјала на часу ликовне културе. Направите цртеж како замишљате свој костим и који материјали су вам потребни за његову израду.

Идеје за костиме

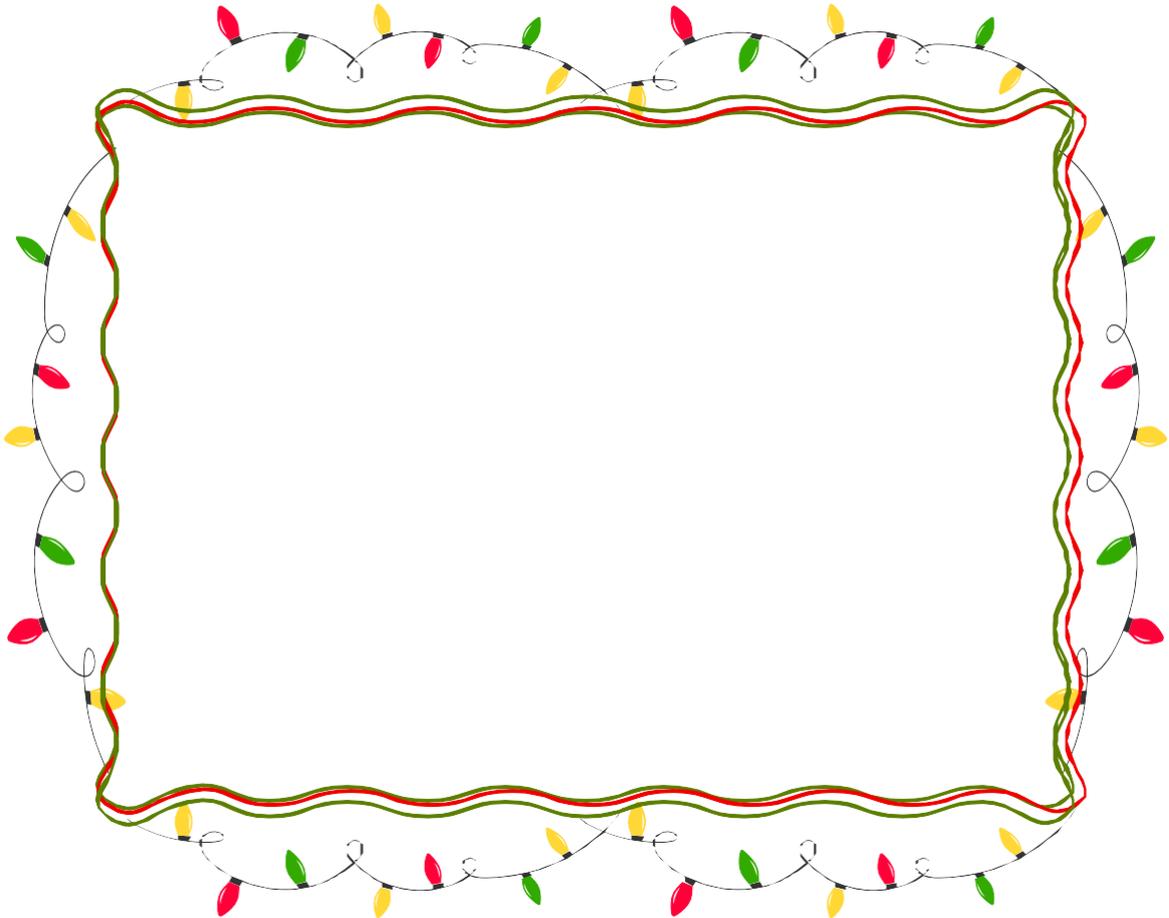

потребни еко костими ✓

ДОЛАЗИ НОВА ГОДИНА

1. Саставите листу песама, кореографија и композиција из различитих жанрова које сте изводили и слушали на часовима Музичког васпитања. Израдите заједнички редослед и изводите их заједно. Допуните пратњом дечјих инструмената и плесом. Хајде да се забавимо на последњем часу ове године!

1. Направите новогодишњу честитку са музичким нотама и знаковима. Напишите одговарајући текст и дајте га свом пријатељу. Ево неколико идеја!

Такође можеш направити честитке са музичким нотама за друге празнике који су део различитих култура.

Смернице, упутства и активности за реализацију Наставног програма *(друго полугође)*

ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

Садржаји и појмови

Музички инструменти и гласови (група оркестарских инструмената: инструменти са жицама, дувачки, удараљке; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти: тамбура/чифтелија, ћемане)

Стандарди оцењивања

Прави разлику између група оркестарских инструмената, визуелно и звучно.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Наставник почиње час свирањем дувачког инструмента (блок флаута, мелодика и сл.) или презентовањем видео примера било којег дувачког инструмента. Усмерава ученике на дискусију: Како се добија звук? Да ли је исти или различит начин свирања других инструмената (гитара или пијано)? У чему је разлика? Како називамо инструменте код којих се звук добија дувањем ваздуха? Знате ли неки дувачки инструмент? Ученици дискутују а наставник их допуњује.

Главни део:

Активност 2

Визуелном презентацијом наставник представља ученицима групу дувачких инструмената. Ученици их описују, упоређују према облику, материјалу израде, величини и сл. Заједно са наставником закључују да су неки инструменти различити према облику и према материјалу израде, али заједнички је звук који се добија дувањем ваздуха у горњем делу инструмента, са посебном техником свирања. Зато се називају дувачки инструменти.

Активност 3

Наставник презентује видео пример. Ученици уочавају дувачке инструменте: звук, облик и начин свирања. Видео пример се може паузирати и дискутирати о разликама и сличностима међу инструментима.

Дизни: 13 тема из анимираних филмских хитова

<https://www.youtube.com/watch?v=NEKD0U01RMg>

Када ученици проследи видео пример, дискутује се о врсти музике, а ученици наводе из којих анимираних филмова су фрагменти. Видео пример се гледа вишекратно.

Активност 5

Наставник презентује аудио примере (кратки фрагменти) инструмената са жицама и дувачких инструмената, наизменично. Ученици аудитивно препознају и дискутују о звуку.

Активност 5

Наставник усмерава ученике на дискусију о томе која врсту музике се може изводити дувачким инструментима. Презентује кратке фрагменте, по свом избору, из различитих врста музике (популарна, народна и класична).

Завршни део:

Активност 6

Пропрати се видео пример са дувачким инструментима, а ученици имитирају начин свирања на дувачким инструментима (оловком, инструментом од папира и сл.)

Активност 7

Ученици испуњавају материјале за учење за утврђивање садржаја и појмова.

Рефлексија

С којим смо се инструментима упознали данас? Због чега се тако називају? Да ли се звук на дувачким инструментима разликује од звука на инструментима са жицама?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на постављена питања од наставника или од саученика.

ИНСТРУМЕНТИ УДАРАЉКЕ

Садржаји и појмови

Музички инструменти и гласови (групе оркестарских инструмената: инструменти са жицама, дувачки, удараљке; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти: тамбура/чифтелија, ћемане)

Стандарди оцењивања

Прави разлику између група оркестарских инструмената, визуелно и звучно.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Ученици подржавају ритам са дечјим ритмичким инструментима на звучном примеру, по избору наставника. Затим се води дискусија о начину свирања. Упореди се начин свирања са претходно ученим групама инструмената. Ученици уз помоћ наставника дефинишу групу *инструмената удараљке*. Наставник објашњава да постоје и инструменти удараљке у класичној и народној музици поред дечјих. Начин добијања звука је сличан.

Главни део:

Активност 2

Наставник презентује видео примером инструменте удараљке и усмерава ученике да уоче њихов облик, начин свирања, звучност и сл.

Касела: Технологија, за оркестар од инструмената удараљки

<https://youtu.be/AXAe9wWJwXA?si=-trYMI4SCZfIXZcC>

После пропраћеног видео примера, води се дискусија: Којим начином се добија звук код инструмената удараљки? Да ли се њима може одсвирати мелодија? На који начин? Да ли се на свим инструментима свира на исти начин?

(мелодијски, на којима се свира мелодија и ритмички, са којима се подржава ритам)?

После дискусије, поново се пропрати видео пример, а ученици уочавају који су мелодијски, а који су ритмички инструменти.

Код поновног слушања композиције, ученици могу држати две оловке и имитирати начин свирања или могу да свирају инструменте удараљке у кабинету.

Активност 3

Наставник приказује визуелну презентацију са инструментима удараљкама, а ученици описују: облик, изглед, материјал од којег су израђени. Уз помоћ наставника класификују их на мелодијске и на ритмичке.

Завршни део:

Активност 4

Наставник подстиче ученике на дискусију о томе каква се врста музике може изводити удараљкама. Наставник презентује звучне примере из различитих врста музике у којима има удараљки.

Активност 5

Дискусијом се упоређују три групе инструмената: жичани, дувачки и удараљке.

Активност 6

Попуњавају се материјали за учење за утврђивање садржаја и појмова.

Рефлексија

С којим инструментима смо се упознали данас? На који начин се добија звук?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика.

ОРКЕСТАР

Садржаји и појмови

Музички инструменти и гласови (групе оркестарских инструмената: са жицама, дувачки, удараљке; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти; тамбура/чифтелија, ћемане)

Стандарди оцењивања

Прави разлику између група оркестарских инструмената, визуелно и звучно.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Активностима за утврђивање (квиз, дигитални садржаји, постављање питања), утврђују се обрађене групе инструмената. Ученици набрајају, описују облик, начин свирања, звук и упоређују групе међусобно.

Активност 2

Игром у парове *Пантомима*, један ученик приказује инструментат према начину свирања, други ученик погађа, затим мењају улоге. Ученици се подстичу на приказивање различитих начина свирања у оквиру једне групе (виолина - контрабас, флаута - труба и сл.).

Главни део:

Активност 3

Игром слова (причалица, вешалица, извлачење слова из кутије и сл.), открива се појам оркестар. Ученици објашњавају шта означава, а наставник допуњује, тако што спомиње да сви изучавани инструменти могу изводити дела написана за један инструмент, за неколико инструмената, али када све групе инструмената заједно изводе композицију, то се назива оркестар (симфонијски). Постоје и оркестри само од дувачких или само од гудачких инструмената и сл.

Наставник презентује видео пример за утврђивање групе инструмената.

Равел: *Болеро*

<https://youtu.be/E9PiL5icwic?si=wBLrAR9xKrCCEIWi>

Пропраћивањем примера, наставник показује инструменте у кадру видео примера, а ученици наводе којој групи припадају. После прослеђивања, коментарише се о темпу и динамици (како композиција звучи на почетку, на средини и на крају, да ли се темпо и динамика мењају).

Активност 4

Ученици прате цртани филм са музичким инструментима.
<https://youtu.be/xiA6qe5S2wU?si=X0irTOWY5UGv6jzG>

Завршни део:

Активност 5

Ученици испуњавају материјале за учење за утврђивање садржаја и појмова.

Рефлексија

Коју смо композицију слушали данас? Које групе инструмената изводе композицију?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћенје напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика.

ПЕТАР И ВУК – С. ПРОКОФЈЕВ

Садржаји и појмови

Музички инструмент ии гласови (групе оркестарских инструмената: са жицама, дувачки, удараљке; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти; тамбура/чифтелија, ћемана)

Стандарди оцењивања

Прави разлику између група оркестарских инструмената, визуелно и звучно.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Наставник упућује ученике да разговарају о својим омиљеним причама: Која прича вам је омиљена? Шта се прича у причама? Који ликови се налазе у њима? Затим објашњава ученицима да постоје и музичке приче у којима инструменти говоре.

Главни део:

Активност 2

Наставник усмерава ученике ка музичкој причи *Петар и вук* од композитора Сергеја Прокофјева. Објашњава да је то прича која има причаоца и оркестар (инструменти), који представљају ликове у музичкој (симфонијској) причи. (Намера композитора је била да децу научи како да слушају симфонијску музику и како да разуму њен садржај.) Наставник презентује видеопример и паралелно чита текст (у видеопримеру је на енглеском; на месту наратора умањује се звук и наставник чита).

Петар и вук – С. Прокофјев

<https://www.youtube.com/watch?v=9ueGfjBKbiE&t=1s>

(Текст наратора) Ово је прича о Петру и вуку. Сваки лик представљен је инструментом: птица – флаута, патка – обоа, мачка – кларинет, деда – фагот, вук – три хорне, ловци – тимпани, Петре – жичани инструменти.

Једног јутра, Петар је отворио капију у дворишту и пошао да се игра на великој зеленој ливади. У близини је била патка која је побегла из дворишта у бару, јер је много волела воду. Док је патка пливала у бари, птичица која је била Петрова пријатељица с којом се свакодневно дружио, безбрижно је певала на грани дрвета. Одједном, појавила се мачка и када је видела малу птичицу помислила је: *Какав укусан залогај!* Није дуго чекала него се попела на дрво да ухвати птичицу, али, Петар је упозорио птицу. Она је полетела и питала патку:

„Каква си ти птица када не можеш летети?” Патка јој је одговорила: „А каква си ти птица када не можеш пливати?”

Ускоро, стиже и деда како би повео Петра у двориште, јер би могао доћи вук. „Не бојим се вука“, али како је био послушно дете, ушао је у двориште. Само што су ушли у двориште, појави се вук. Био је велик и сив. Патка је одмах изашла из баре и потрчала ка дворишту, али је вук уграби. Петар се попео на дрво. Договорило се са птицом како да ухвате вука, па је донео конопац, с којим ће птица везати вука за дрво. Дошли су и ловци и видели везаног вука. Из његовог стомака и даље се чуо звук патке. Петар је замолио ловце да спасе патку, а да вука однесу у зоолошки врт. Ловци су послушали доброг дечака Петра и оставили вука да живи. Спасили су патку која се могла играти са својим пријатељима на прекрасној ливади са дрвећима и баром.

После завршетка композиције, наставник усмерава ученике да искажу своје утиске: Да ли вам се допала музичка прича? С којим инструментима су ликови били приказани? Да ли вам се допало како инструменти причају?

Завршни део:

Активност

Ученици цртају цртеж о делу приче који им је оставио најјачи утисак.

Активност 4

Ученици испуњавају материјале за учење.

Рефлексија

Коју смо композицију слушали данас? Ко је изводио композицију? Који су ликови из музичке приче и како су били приказани?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика.

ХАРМОНИКА

Садржаји и појмови

Музички инструменти и гласови (групе оркестарских инструмената: са жицама, дувачки, удараљке; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти; тамбура/чифтелија, ћемане)

Стандарди оцењивања

Прави разлику између група оркестарских инструмената, визуелно и звучно.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Наставник усмерава ученике да ће се упознати са једним инструментом, а о којем инструменту је реч, откриће активношћу *Детективи*. Ученици се деле у 3 до 4 групе. У свакој групи се испитује један ученик, изабран бројалицом, с којом је претходно већ наставник поделио фотографију са инструментом хармоником. Ученици постављају питања (о облику, величини, звуку, начину свирања и сл.), а ученик одговара са **да** или **не**. Наставник помаже ученицима у формулисању питања и координише игру. Активност има такмичарски карактер - која група ће прва открити инструмент. Затим се дискутује о току игре, о кључним питањима и о решењу.

Главни део:

Активност 2

Наставник презентује визуелну презентацију о инструменту хармоника. Ученици уочавају и обашњавају облик, начин свирања. Наставник дообјашњава о начину свирања и да је хармоника дувачки инструмент са клавијатуром. Иако се ваздух не дува директно у инструмент, звук се добија кретањем мешине у којој се креће ваздух. Уколико има услова, наставник може приказати на самом инструменту.

Активност 3

Наставник презентује видео примерима како би ученици уочили: начин свирања, звук и врсте музике које се изводе на хармоници.

Тома Прошев: *Мој коњић*

<https://www.youtube.com/shorts/TcKVO91u9DY>

Тема из филма Пирати Кариба „Он је пират“
<https://www.youtube.com/watch?v=CgCMBFcifVE>

Пјацола: *Libertango*
https://www.youtube.com/watch?v=eIYSQkTWfTw&ab_channel

Најбоље из класичне музике на хармоници
<https://www.youtube.com/watch?v=2qDCQ3S2Ajo>

Милан Зафков (македонска кола по избору наставника)
<https://www.youtube.com/watch?v=t4z2CktMWS0>

Користећи пример, води се дискусија о начину свирања, врсти музике која се свира, ди, звуку итд.

Завршни део:

Активност 4

Уколико има услова, наставник организује сусрете са инструменталистом - хармоникашом. Ученици уочавају начин и технику свирања, постављају питања (интервју) и заједно певају песме или играју кола.

Активност 5

Ученици испуњавају материјале за учење за утврђивање садржаја и појмова.

Рефлексива

С којим инструментом смо се упознали? Које врсте музике се изводе хармоником?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

ТАМБУРА, ЧИФТЕЛИЈА И ЋЕМАНЕ

Садржај и појмови

Музички инструменти и гласови (групе оркестарских инструмената: са жицама, дувачки, удараљке; музички инструменти: хармоника, гитара; народни инструменти: тамбура/чифтелија, ћемане.

Стандарди оцењивања

Прави разлику између тамбуре/чифтелије и ћеманета, визуелно.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Визуелном презентацијом, наставник презентује скуп инструмената (класични, дечји и народни). Подстиче ученике да их класифицирају према врсти музике коју изводе. Дискутује се о томе како неки класични инструменти могу да интерпретирају различиту врсту музике (слушање звучних примера са претходних часова). Али, потенцирају се народни инструменти и њихова улога у фолклорној музици.

Главни део:

Активност 2

Наставник најављује ученицима „Причу о три инструмента”. Чита предложени текст или ствара свој текст.

Била три инструмента. Тамбура је била највећа са жицама на којима се свирало перцетом (трзалицом). Она има тело крушковидног облика и врат на којем су се протезале жице. Њена другарица из комшилука била је Чифтелија. Она је била мања, и поред тога што су биле веома сличне са Тамбуром. Тонове њених звукова били су виши. Тамбура је имала мањег брата, Ћеманета. И Ћемане је био колико Чифтелија и имао жице, али на жицама се свирало гудалом. Ова три народна инструмента су повоздан свирала народне песме и кола и веселили све око себе. И тако су срећно свирали...

Наставник презентује видео примере са ова три инструмента и према тексту усмерава ученике да открију инструменте из приче.

Драган Даутовски на тамбури

(фрагменти по избору наставника)

https://youtu.be/x2CZ3_f1Vy8?si=jFKxKH1LcbJ6yNxV

Дорунтина Реџепи/ Дорунтина Реџепи

(извођење на чифтелији)

<https://youtu.be/2IBf98lli-k>

Досе, извођач на ћеманету

<https://youtu.be/6QkfDX4AwO0?si=x8krLcv0WwsX9fvl>

После прослеђивања видео примера, дискутује се о облику, начину свирања, пореклу инструмената и сл. Уочавају се сличности и разлике.

Активност 3

Наставник објашњава ученицима порекло инструмената и начину израде који се преносио путем усменог предања. Презентује документарни филм о изради ћеманета (фрагментовано), а ученици их уочавају и описују фазе израде и природне материјале који су употребљени.

Документарни филм о изради ћеманета.

https://youtu.be/mgyTlvE0B1A?si=OSyQnXdaiZF_bX9j

Завршни део:

Активност 4

Ученици испуњавају материјале за учење и утврђивање садржаја и појмова.

Рефлексија

Које инструменте смо упознали данас? Који је највећи, а који најмањи инструмент (тамбура, чифтелија и ћемане)? Од којих материјала се израђују ови инструменти? Каке врсте музике испуњавају?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика.

МУЗИЧКЕ ИГРЕ

Садржаји и појмови

Музичке игре (певање, играње, плесање, коло, марш, валцер и други популарни плесови у дводелном, троделном и неравноделном такту, игра етничких заједница који живе у РС Македонији и других народа света, елементи балета)

Стандарди оцењивања

Прати врсту/карактер музике својим покретима (коло, марш, валцер, кретања из игара етничких заједница које живе у РС Македонији и других народа света, елементи балета).

Пева се и креће у одговарајућем ритму у музичким играма.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Наставник подстиче ученике да наведу наслове народних песама. Расправља се о томе где су научили песме, какав су карактер и садржај, да ли их често слушају, да ли се због њих осећају добро. Учитељ објашњава да народне песме и игре потичу из давнина и да су се преносиле усменом предајом (објашњава појам). Стога треба неговати наш музички фолклор (песме, игре, народни инструменти, обичаји), наше највеће благо. Наставник такође објашњава да треба да упознајемо и поштујемо културне вредности других народа.

Главни део:

Активност 2

Наставник представља звучне примере - народне песме, предложене у Програму. Усмерава ученике да одаберу песму коју ће прво научити да певају, а затим осмислити кореографију. Ученици бирају, дискутују о садржају. Затим се песма обрађује по слуху.

Активност 3

Ученици смишљају кореографске идеје. Могу да се поделе у групе (певачка група, плесачи и инструменталисти; ако постоје услови може се обезбедити бубањ, тарабука или даира). Приликом осмишљавања кореографије може се убацити драматизација према садржају песме. Наставник им помаже да осмисле идеје и подстиче их да сами дођу до креативних решења. Израђује се план (сценарио) изведбе. Приликом увежбавања и извођења кореографије, наставник даје упутства ученицима да прате карактер песме, да певају и крећу се у одговарајућем ритму.

Активност 4

Наставник подстиче ученике да јавно изведу припремљену кореографију (патрони празник, приредба и сл.). Дискутује се о припреми костима (елементи народне ношње).

Активност 5

Наставник подстиче ученике да направе књигу/пано „Богатство наших предака” у којој ће кроз илустрације и текст представити песме/кола и инструменте.

Напомена: Део активности се могу реализовати на слободним ученичким активностима или у оквиру интегрисаног дана (ФЗО, Ликовно образовање и др.)

Завршни део:

Активност 4

Ученици попуњавају материјале за учење за утврђивање садржаја и појмова.

Активност 5

Наставник даје упутства ученицима да у слободно време разговарају са одраслијим људима из свог окружења о народним песмама, играма и инструментима и замоле их да им отпевају неку народну песму.

Рефлексја

Која активност вам се највише допала? Зашто? Која вам је омиљена народна песма?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

ВРСТЕ МУЗИКЕ

Садржаји и појмови

Врсте музике (класична музика, музика за децу, музика из анимираног филма, народна музика, композитор)

Стандарди оцењивања

Идентификује и наводи најмање једну композицију из сваке врсте музике.

Наводи најмање једног композитора класичне музике.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Кроз *Буру идеја*, наставник подстиче ученике да поделе наслове својих омиљених композиција. Ученици разговарају о врсти музике, карактеру композиција, начину извођења итд. Затим се композиције категоришу према врсти музике (класична музика, дечја музика, музика из анимираног филма, народна музика).

Активност 2

Наставник презентује неколико звучних примера (фрагмената) из различитих врста музике и подстиче ученике да плешу према карактеру композиције. Ученици разговарају о карактеру и прикладном начину плесања.

Главни део:

Активност 3

Наставник презентује звучне примере различитих врста музике. Ученици их препознају и записују у материјале за учење. Притом записују основне податке о композицији, а за сваку композицију пишу своје белешке.

Моцарт: Мала ноћна музика, 1 став, алетро фрагмент

<https://youtu.be/UzEX0-nwN4Y?si=U49XS66AWuS0Qy3I>

Књига о џунгли - Могли

<https://youtu.be/CkSgqAOwUtw?si=wBXiBZ6ECRH5aSDT>

Јовано, Јованке - Тоше Проески

<https://youtu.be/Z8bRVeZ91IM?si=GCHWNB2c4FmNeqqS>

Прољеће - Калина Јорданоска (Поточићи)

<https://www.youtube.com/watch?v=4YFwnu2qihQ>

Активност 4

Наставник упућује ученике на дискусију: Какву музику обично слушате? Која вас музика највише развесели? Слушате ли музику сваки дан? Колико народних песама знаш? Коју музику из анимираног филма највише волите? Колико дечјих песмица знате? О чему се пева у дечјим песмама? Стиче се закључак да музика улепшава свакодневицу и да је треба свакодневно слушати.

Активност 5

Наставник подстиче ученике да креирају сопствену кратку песму. Разговара се о тексту, односно какав текст треба да имају дечје песме. Ученици креирају кратак текст и импровизују кратку мелодију.

Напомена: Наставник из Програма бира песме по свом избору, води рачуна да буду заступљене све врсте музике.

Завршни део:

Активност 6

Наставник даје упутства ученицима да у слободно време разговарају са старијим људима из свог окружења о томе које су песме слушали и певали када су били деца. То може бити као интервју са неколико питања.

Активност 7

Наставник подстиче ученике да напишу наслов једне омиљене композиције из сваке врсте музике. Затим се расправља о избору и одабире се састав који је написао највећи број ученика.

Рефлексја

Које композиције смо слушали данас? Која врсте музике је свака од њих?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичке игре); практично извођење у групи.

Садржаји и појмови

Увод у певање и свирање по нотном запису (тонови: сол1, ми1, ла1, ре1, до1; ритам – четвртина ноте, четвртина паузе, тактирање)

Стандарди оцењивања

Изговара тактирањем и свира ритмичке инструменте елементарне ритмичке вежбе са четвртинама ноте и паузама.

Пева тактирањем и свира мелодијске инструменте елементарне мелодијске вежбе са наученим тоновима и четвртинама ноте и паузама.

СВИРАЊЕ НА ДЕЧЈИМ МУЗИЧКИМ ИНСТРУМЕНТИМА

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Уз упутства наставника, ученици деле дечје инструменте у две групе – ритмичку и мелодијску (Орфов инструмент или инструменте од природних материјала). Разговарају о начину добијања звука.

Активност 2

Изводе се вежбе расвиравања. Најпре један од ученика свира ритмички модел ритмичким инструментима, а остали понављају. Затим, у низу, сваки ученик изводи нови ритмички образац, а остали понављају.

Уз мелодијске инструменте ученици развијају своје вештине свирањем низа научених тонова и увежбавањем правилне технике свирања.

Главни део:

Активност 3

Наставник представља нотни пример и објашњава начин свирања. Прво се вежбају деонице одвојено, а затим све деонице заједно, након неколико такта.

Аранжман је изведен у потпуности. Разговара се о начину извођења, ученици дају предлоге (тихо - гласно, споро - брзо, повезано - прекинуто). Репродуцира се на неколико начина, а ученици расправљају који начин најбоље звучи.

Аранжман се изводи у мањим групама и различитим комбинацијама инструмената. Ако нема мелодијских инструмената, мелодијска линија се пева или свира на пијану или другом инструменту.

Завршни део:

Активност 4

Свака група наступа са својим наступом. Сви ученици гласају за најбољу представу, при чему расправљају зашто им се највише допала представа (међусобна процена). На крају часа сви ученици заједно изводе аранжман.

Препоручују се и кратки јавни наступи (пред другим разредом или на одмору пред другим ученицима).

Рефлексија

Како се деле дечји инструменти? Која ја активност вам се највише допала?

Средства

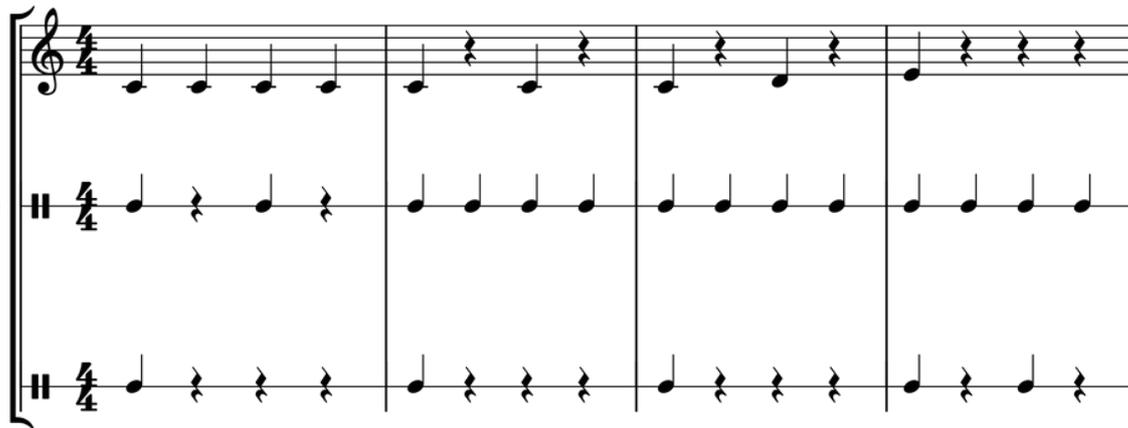
Дечји мелодијски и ритмички инструменти, пројектор.

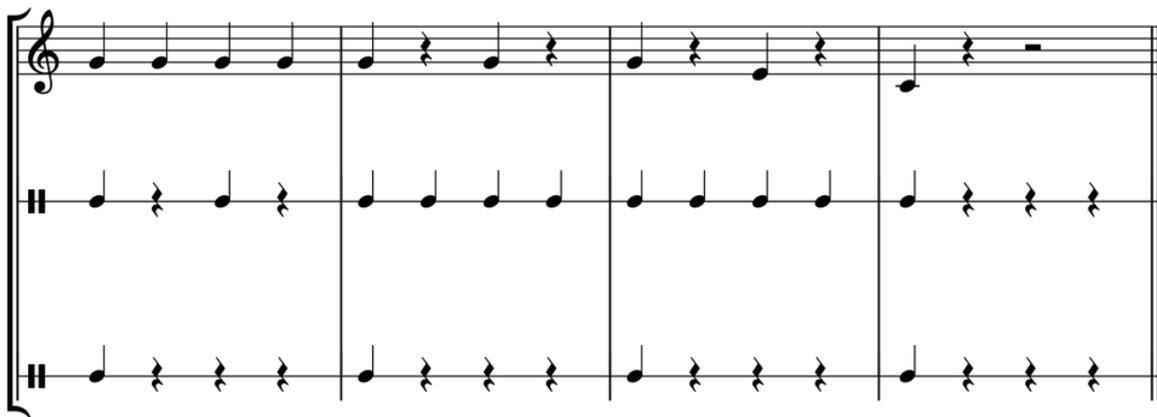
Праћење напретка

Усмени одговори на питања постављена од наставника или од саученика; индивидуално практично извођење (певање, свирање на дечјим музичким инструменте и музичке игре); практично извођење у групи.

1

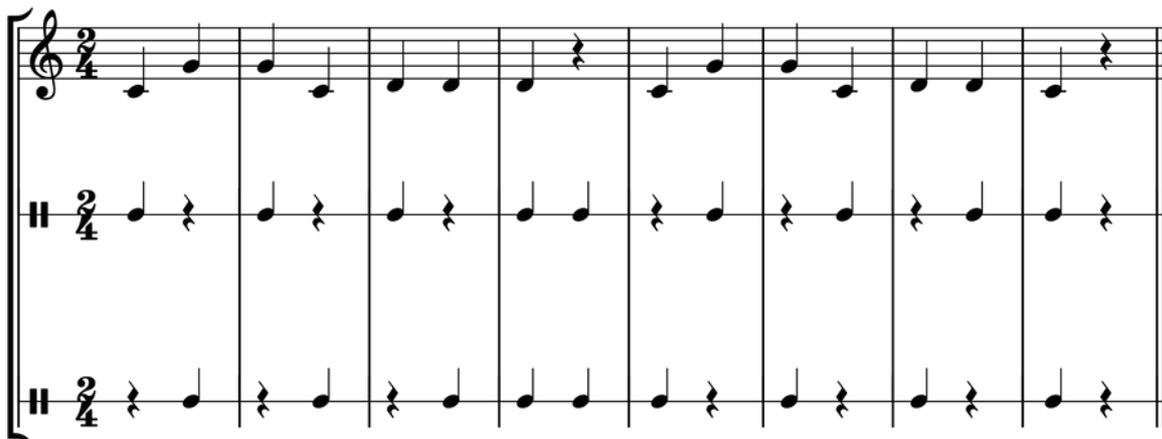

Musical notation for exercise 1, measures 1-4. The notation is in 4/4 time and consists of three staves: a treble clef staff and two bass clef staves. The melody in the treble staff starts with a quarter note C4, followed by quarter notes D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, and a quarter rest. The bass staves provide a rhythmic accompaniment with quarter notes and rests.

Musical notation for exercise 1, measures 5-8. The notation continues from the previous block, maintaining the 4/4 time signature and three-staff structure. The melody in the treble staff continues with quarter notes and rests.

2

Musical notation for exercise 2, measures 1-8. The notation is in 2/4 time and consists of three staves: a treble clef staff and two bass clef staves. The melody in the treble staff starts with a quarter note C4, followed by quarter notes D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, and a quarter rest. The bass staves provide a rhythmic accompaniment with quarter notes and rests.

МЕЛОДИЈСКЕ ВЕЖБЕ

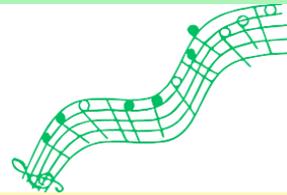
Садржаји и појмови

Увод у певање и свирање по нотном запису (тонови: солт1, ми1, ла1, ре1, до1; ритам – четвртина ноте, четвртина паузе, тактирање)

Стандарди оцењивања

Пева тактирањем и свира мелодијске инструменте, елементарне мелодијске вежбе са наученим тоновима и четвртинама и паузма по нотном запису.

Користи виолински кључ и научене тонове у властитом нотном запису.

Активност 1

Кроз активности које је наставник осмислио за утврђивање и понављање (дигитални садржаји, припремљене тонске картице, визуелне презентације), ученици понављају место и положај проучених тонова у пет редова.

Уводни део:

Сценарио часа

Главни део:

Завршни део:

Активност 2

Наставник презентује мелодијске вежбе. Разматрају се тонови, кретање мелодијске линије и трајање нота (четвртина и пауза). Вежбе се певају парлато, затим мелодијски, уз пратњу (пиано или други инструмент). Наставник даје упутства за правилно тактирање и прецизну интонацију. Вежбе се певају групно, индивидуално, ехо понављање мотива и сл. Певају се на различите начине (тихо - гласно, брзо - споро, одсечно - повезано). Мелодичне вежбе се могу изводити на дечијим музичким инструментима.

Активност 4

Наставник даје упутства ученицима за уочавање и записивање мелодијске линије у свеске (диктат). Ученицима се објашњава колико ће тактова бити диктат и колико тактова у свако тактово време (са четвртинама ноте и паузама). Он пева мелодијску линију на неутралном слогу, а ученици то примећују и одговарајућим тоновима записују у своје свеске. Након записивања, диктат се пева или свира уз дечје мелодијске инструменте.

Рефлексија

Које тонове смо утврдили данас? Где се пишу у петолинији? Које активности су вам се допале највише?

Средства

Табла, пројектор, пијано (или други инструмент).

Праћење напретка

Усмени одговори на питања наставника или саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечјим музичким инструментима и музичке игре); практично извођење у групи.

МУЗИЧКЕ ИГРЕ

Садржаји и појмови

Музичке игре (пјевање, играње, плесање, коло, марш, валцер и други популарни плесови у дводелном, троделном и неравноделном такту, игре етничких заједница које живе у РС Македонији и од других народа у свету, елементи балета)

Стандарди оцењивања

Учествује у музичким играма певањем и свирањем на дјечјим ритмичким и мелодијским инструментима.

Пева и креће се у одговарајућем ритму у музичким играма.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Наставник презентује звучне примере из различитих врста музике и различите плесове и игре које ученике знају претходно (валцер, марш, коло, рокенрол и сл.). Ученици препознају врсту музике и плешу према карактеру композиције (самостално, у пару, у групи).

Главни део:

Активност 2

Ученици су распоређени у круг, поред клупа. Испред сваког ученика је лист папира и прибор за цртање. Наставник представља класичну музику по избору. Када музика почне, ученици цртају слику по свом избору, изражавајући своје утиске о музици. Наставник зауставља музику (након 15 до 20 секунди), а ученици се окрећу према другом цртежу, настављајући да цртају следећи цртеж. Активност се наставља све док сваки ученик не допринесе сваком цртежу. На крају се прегледају заједнички израђени цртежи и у учионици се прави изложба: *Музика кроз наше цртеже*.

Активност 3

Сваки ученик има лист папира или новине на поду испред себе. Наставник излаже музику, а ученици плешу према жанру музике, сваки на свом листу. Наставник зауставља музику и даје упутства ученицима да пресавију папир на пола. Поново плешу, али на мањој површини, само на свом листу. Ако изађу ван листа, испадају из игре. Игра се наставља све док не остане само један ученик, победник. Наставник представља различите жанрове, а ученици у складу с тим разговарају о врсти музике и плешу. Осим утврђивања различитих врста музике, ова игра је погодна за координацију тела и одговарајуће плесање.

Активност 4

Два ученика држе конопац на одређеној висини. Наставник презентује различите врсте музике, а остали ученици плешу и пролазе испод ужета један по један у колони, не додирујући га било којим делом тела и не престајући да плешу. Конопац се спушта ниже, а игра се наставља све док не остане само један ученик, победник.

Активност 5

Ученик се бира бројалицом. Наставник представља музички пример који су ученици раније упознали. Музички пример чује само одабрани ученик (на слушалицама) и он ученицима мора пантомимом представити наслов. Иста активност се може реализовати са да/не питањима (детективи). Ученици постављају питања, а ученик одговара са да и не.

Активност 6

Наставник даје добар пример и охрабрује ученике да покретом тела подрже ритам (body percussion). Почиње једноставним покретима (тапшање, марширање стопалима итд.), а затим се сви покрети комбинују у ритму. Ученици цртају покрете и постављају их као подсетник на кореографију. Могу се користити и готови видео материјали, али и подстицати ученике да креирају властите покрете:

<https://www.youtube.com/watch?v=OckFWZgnADU> (пример).

Завршни део

Активност 7

Наставник даје упутства ученицима да у слободно време, кроз разговор са старијим особама из окружења, истраже о музичким играма које су се играле у прошлости. На овај начин биће обновљене заборављене дечје игре у којима се пева и игра (бројалице, народне игре и сл.).

Напомена: Музичке игре се могу изводити на више часова са различитим врстама музике или као део часа за активности за загревање.

Рефлексија

Која игра вам је била најзанимљивија? Зашто?

Средства

Уређај за слушање музике, пројектор, прибор за цртање, папир, новине, конопац, слушалице.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања наставника или саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечјим музичким инструментима и музичке игре); практично извођење у групи.

МУЗИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ И СТВАРАЊЕ

Садржаји и појмови

Музичко изражавање и стварање (слободно музичко изражавање, стварање/креирање)

Стандарди оцењивања

Креира кратке ритмичке и мелодијске целине уз тапшање, корачање или разне врсте дечјих ритмичких и мелодијских инструмената. Креира једноставне кореографије са елементарним корацима и покретима, одговарајући карактеру музике.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Наставник представља музички пример, а ученици га прате ритмичким инструментима или плесом. Наставник упућује ученике да прате: ритам, музичка изражајна средства и карактер композиције.

Главни део:

Активност 2

Ученици су подељени у групе. У свакој групи сваки ученик на картици испишује двотактну мелодију (са наученим тоновима, са четвртинама и паузама). Затим се ређају тактови, бира се редослед који најбоље звучи и пева се мелодијска линија. Додата је и ритмичка пратња. Свака група изводи свој аранжман и бира се најбољи.

Активност 3

Ученици пуштају видео пример који може бити праћен ритмичким инструментима или кликом или тапшање рукама. Пратња је приказана са четвртинама ноте и паузама. Разговара се и о врсти музике (из анимираног филма).

<https://www.youtube.com/watch?v=X2CQAibLLO0>

Активност 4

Наставник представља видео примере као примери за начин пратње. Ученици прате дечјим ритмичким инструментима, са две оловке или другим предметима. Наставник упућује ученике да прате ритам.

<https://youtu.be/H1rFDZ5Lf3I?si=EA5KP7PscnS4t7Wh>

<https://www.youtube.com/watch?v=WHwxJC31jlo>

<https://www.youtube.com/watch?v=F80LKTinhJE>

<https://www.youtube.com/watch?v=Lw9YN1MulNw&t=25s>

Активност 5

Наставник подстиче ученике да одаберу песму и осмисле пратњу према претходним примерима. Пратњу могу представити четвртинама нота и паузама или симболима (тапшање рукама, лупање ногама, и сл.). Могу се користити и штампане карте и ређати их према осмишљеној кореографији. Ученици смишљају идеје, ређају картице с нотама или симболима и стварају пратњу. Затим наступају.

Активност 6

Ученици стоје у кругу. Сваки од њих, када од наставника чује своје име, треба да направи четири равномерна корака да уђе у круг и на сваком кораку дода покрете рукама (тапшање, пуцкетање и сл.). Док се враћају у круг, група понавља покрете.

Напомена: Активности се могу реализовати у више часова или интегрисати у дио других часова. Наставник може прилагодити и друге сличне активности које садрже елементе Орф-методе за слушање, плесање, певање и свирање дечјих музичких инструмената, чиме ће подстицати музичко изражавање и стварање код ученика.

Завршни део:

Активност 7

Наставник упућује ученике да изговоре занимљиву реченицу и да је „одсвирају” ритмичким инструментима, односно како се изговарају слогови, тако да се свира. Затим их подстиче да додају своју мелодију, да одпевају реченицу. Усмерава их у слободно време, ако имају идеју, да креирају стихове и додају мелодију.

Рефлексива

Која активност вам је била најзанимљивија?

Средства

Картица са петолинијом, уређај за слушање музике, дечји музички инструменти, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања наставника или саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечјим музичким инструментима и музичке игре); практична изведба у групама.

МУЗИЧКА ПРИЧА

Садржаји и појмови

Музичко изражавање и стварање (слободно музичко изражавање, стварање/креирање)

Стандарди оцењивања

Повезује мелодију и ритам са покретима.

Ствара кратке ритмичке и мелодијске целине плескањем, корачањем или разним врстама дечјих ритмичких и мелодијских инструмената.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Уз упутство наставника, ученици разговарају о својим омиљеним причама: Ко их је читао и причао када су били млађи? Да ли су гледали приче као анимиране филмове? Има ли музике у анимираним причама? Наставник упућује ученике да ће заједно стварати музику на једну од њихових омиљених прича.

Главни део:

Активност 2

Наставник унапред бира причу („Црвенкапа”, „Снежана и седам патуљака”, „Пепељуга” и сл.) и прилагођава текст. Он чита причу ученицима.

Затим их дели у групе и свакој групи даје део приче. Даје упутства ученицима: један ученик чита текст, може се укључити и драматизација.

Ефекти се раде дечјим ритмичким инструментима (корачање, ветар, киша, шуштање - појачање драмске радње и сл.). Уз дечје мелодијске инструменте свирају кратке мотиве који одговарају радњи.

Неке делове текста ученици могу отпевати или убацили песме које знају и осмислити кратку кореографију. Могу користити и делове класичних композиција према садржају текста (уз помоћ наставника: валцер, свечани марш, дела програмског карактера и сл.). Кореографије и музички делови треба да одговарају садржају приче, односно драмској радњи.

Након завршетка рада у групама, свака група изводи свој део. Ученици дају повратну информацију о сваком делу, а наставник их упућује на критичко мишљење питањима: Да ли је добро урађено? Шта бисте променили? Како спојити делове у целину? Која улога ком ученику одговара? Да ли у целој композицији треба да постоји једна врста музике или све врсте требају бити заступљене?

Уз помоћ наставника ученици записују идеје за стварање музичке приче у којој глуме, певају и свирају инструменте. Улоге се деле и разговара се о костимима и сценографији. Ово може бити пројектна активност у интеграцији са другим предметима и уз укључивање родитеља у активности. Производ пројектне активности може бити позоришна представа – мјузикл који припремају ученици уз упутства наставника. Најважније је да ученици смисле идеје и да се музички изразе и стварају.

Завршни део:

Активност 3

Уз помоћ наставника, ученици припремају сценарио уметањем свих сегмената (драма, певање, играње, кореографија). Наставник подстиче ученике да креирају костиме и сценографију од еколошки прихватљивих или рециклираних материјала.

Активност 4

Ученици увежбавају представу и припремају се за представу. Део активности може се реализовати током слободних ученичких активности.

Исто тако, са родитељима се могу организовати радионице израде костима и сценографије.

Рефлексија

Да ли су вам се активности допале? У којем делу сваки од вас може дати највећи удео (певање, свирање, драматизација, избор музике, кореографија, сценографија, израда костима и сл.)?

Средства

Музички плејер, пројектор, еколошки прихватљиви материјали, материјали који се могу рециклирати, дечји инструменти.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања наставника или саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечјим музичким инструментима и музичке игре); практична изведба у групи.

МОЈ МУЗИЧКИ СПОМЕНАР

Садржаји и појмови

Врсте музике (класична музика, дечја музика, музика из анимираног филма, народна музика, композитор)

Стандарди оцењивања

Идентификује и наводи најмање једну композицију из сваке врсте музике.

Наводи најмање једног композитора класичне музике.

Сценарио часа

Уводни део:

Активност 1

Наставник представља звучне примере које су слушали током школске године. Ученици идентификују, именују наслов, композитора и разговарају о врсти музике, карактеру, средствима изражавања.

Главни део:

Активност 2

Наставник подстиче ученике да се присете песама које су научили током школске године. Заједно се певају песме, изводе се кореографије или се сободно плеше. Учитељ поставља питања о музичким изражајним средствима, о садржају и карактеру песама. Певају се песме из различитих врста музике.

Активност 3

Наставник подстиче ученике да наведу која им је музичка игра била најзанимљивија. Игре се изводе уз плесање, певање и свирање.

Активност 4

Наставник претходно припрема квиз (дигитални облик са визуелним елементима за препознавање) о наученим појмовима током школске године. Ученици одговарају и даље расправљају о садржају и концептима. Активност може бити такмичарска, индивидуална или групна. Такође, ученици могу једни другима постављати питања и одговарати (у паровима или групама). Уз усмену повратну информацију, наставник усмерава ученике да се правилно изразе када објашњавају музичке појмове. Ученици се међусобно допуњују.

Активност 5

Наставник презентује аудио примере изучаваних инструмената, а ученици уочавају звук, записују на картице и на дати знак подижу картице.

Уочавају се одговори и наставник даје повратну информацију.

Активност 6

Ученици стоје у кругу. Наставник даје упутства за активност за одређивање места тонова у петолинији. Додаје сунђерасту лопту једном ученику и изговара један тон. Ученик казује место тона у петолинији и додаје лопту другом ученику и изговара други тон. Игра се наставља све док ученици не одговоре барем једном. Време за давање одговора треба да буде ограничено (на пример, 5 секунди) како би активност имала динамику, односно брзо размишљање. Уз помоћ наставника, уместо изговора, задати тон се може отпевати правилном интонацијом (или наставник може да свира неки инструмент). Тако ће се истовремено одредити локација и висина тонова.

Завршни део:

Активност 7

Ученици попуњавају материјале за учење како би утврдили садржаје и појмове.

Напомена: Предложени садржаји се могу обрадити у више часова, али је циљ да се утврде садржаји и појмови са којима су се ученици упознали током школске године.

Рефлексива

Шта вам је ове године било најзанимљивије на часу Музичког образовања?

Да ли вам је било нешто теже? Када вам је било најугодније? Шта бисте желели више, а шта мање у наредној години?

Средства

Слике, табле, уређај за слушање музике, сунђераста лопта, пројектор.

Праћење напретка

Усмени одговори на питања наставника или саученика; индивидуална практична изведба (певање, свирање на дечјим музичким инструментима и музичке игре); практична изведба у групи.

*Материјали за учење
за ученике
(друго полугође)*

1. Заокружи дувачке инструменте.

2. Одговори на следећа питања:

Од каквог материјала су израђени дувачки инструменти?

Yellow rounded rectangular box with a dashed border for the answer.

На који начин се свира на дувачким инструментима?

Yellow rounded rectangular box with a dashed border for the answer.

Опиши облик једног дувачког инструмента?

Yellow rounded rectangular box with a dashed border for the answer.

Наброј неколико дувачких инструмената.

Yellow rounded rectangular box with a dashed border for the answer.

1. Одговори на следећа питања:

На који начин се свира на инструментима удараљке?

Empty rounded rectangular box with a dashed border for the answer.

Који су мелодијски, а који ритмички инструменти удараљке?

Empty rounded rectangular box with a dashed border for the answer.

Наброј неколико инструмената удараљки.

Empty rounded rectangular box with a dashed border for the answer.

2. Повежи.

1. Наброј групе инструмената у симфонијском оркестру.

2. Према боји, уочи и напиши групу инструмената у симфонијском оркестру.

1. Повежи ликове из приче са групом инструмената којој припада инструмент који их представља.

дувачки

ударалке

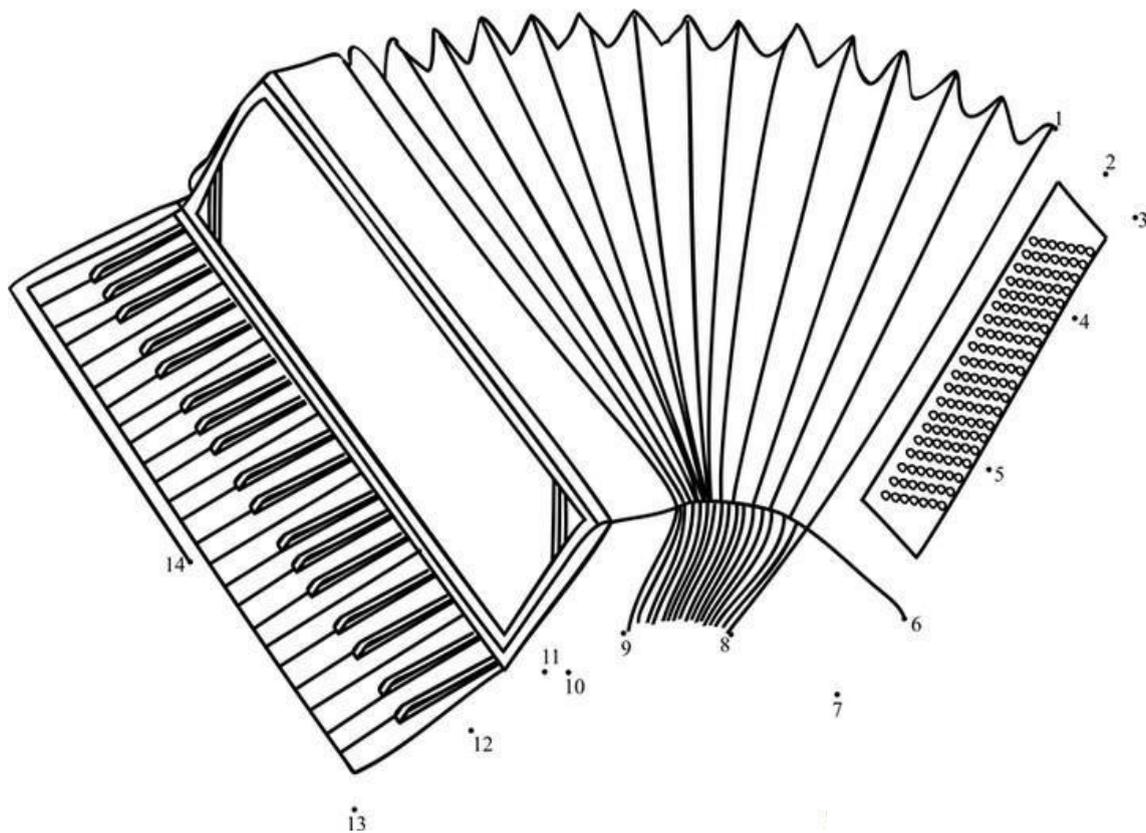
жичани

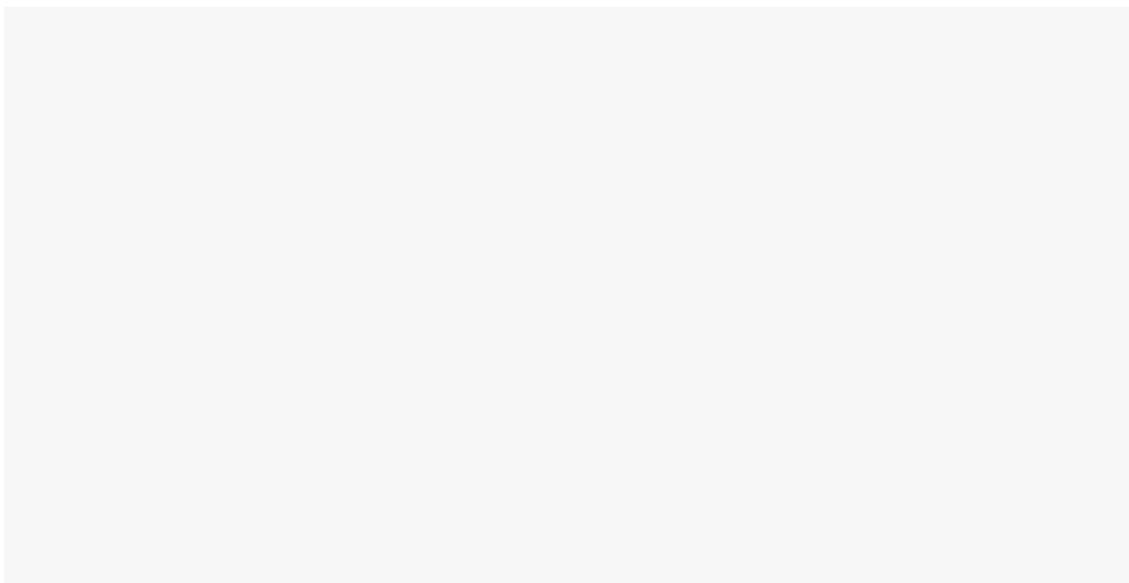
2. Обоји бојанку.

1. Повежи тачке како би боље уочио облик хармонике.

2. Опиши облик и начин свирања на хармоници.

1. Напиши називе инструмената.

2. Напиши сличности и разлике између три инструмента.

сличности

разлике

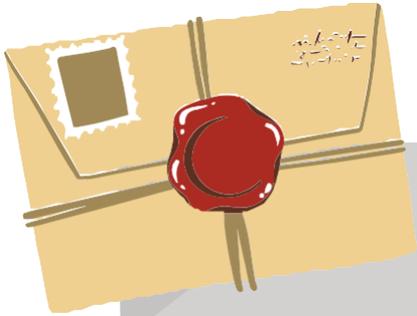
3. Одговори на следећа питања:

Каква врста музике се изводи овим инструментима?

Од каквих материјала су израђени народни инструменти?

БОГАТСТВО НАШИХ ПРЕДАКА

1. Напишите письмо непознатому другу у иностранству у којем ћете му испричати о богатству наших предака, тачније о народним песмама, колима и инструментима. Опишите какве су песме по карактеру и садржају. Напиши која ти је омиљена народна песма и шта се у њој прича, које народне инструменте знаш, како се игра итд. Уз помоћ наставника можете упознати ученике друге школе у иностранству, разменити писма на ову тему и научити о њиховим песмама, инструментима и колима.

1. Попуни табелу са информацијама о композицијама из различитих врста музике.

Наслов и композитор	Врста музике	Извођач (и)	Карактер	Моја напомена

2. Одговори на следећа питања:

Коју врсту музике најчешће слушаш?

Која врста музике те највише разоноди?

Која је твоја омиљена песма?

Да ли свакодневно слушаш музику?

1. Уз упутства наставника, увежбај аранжман.

1

First musical system (4/4 time signature):

- Staff 1 (Melody): Treble clef, 4/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 2 (Percussion): Bass clef, 4/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 3 (Percussion): Bass clef, 4/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

Second musical system (4/4 time signature):

- Staff 1 (Melody): Treble clef, 4/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 2 (Percussion): Bass clef, 4/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 3 (Percussion): Bass clef, 4/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

2

Third musical system (2/4 time signature):

- Staff 1 (Melody): Treble clef, 2/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 2 (Percussion): Bass clef, 2/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 3 (Percussion): Bass clef, 2/4 time. Notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

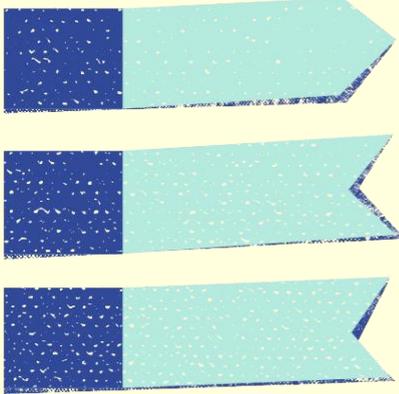
1. Уз помоћ nastavnika, ispevaјte melodiјske veјbe.

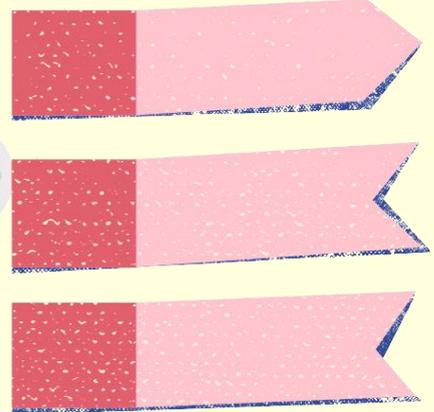
1. Реши укрштеницу.

Моите три омилен детски песни се:

Моите три омилен народни песни се:

Хоризонтално:

3. Народни жичани инструментат који се спомиње у песни „Хајде слушај, калеш Анђо”.
5. Состав у који учествују све групе инструментата.
7. Композитор музичке приче „Петар и вук”.
8. Народни жичани инструментат сличан тамбури али много мањи.
9. Народни жичани инструментат са гудалом.
10. Група инструментата којој припада инструментат даире.

Вертикално:

1. Композитор композиције „Мала ноћна музика”.
2. Група инструментата којој припада инструмент тамбура.
4. Инструментат са клавијатуром (и мешином) .
6. Група инструментата којој припада инструмент виолина.

Мој музички споменар

Моје име је

Моја омиљена певачица је

а ово је мој музички споменар

Мој омиљени певач је

Моје омиљене три дечје песме су:

Моје три омиљене народне песме су:

Моја омиљена музичка група је

Највише волим да слушам музику из анимираних филмова

Моје три омиљене класичне композиције су:

Највише плешем на песми/композицији

Омиљена музичка игра

Музика за мене представља

Моја омиљена игра

страна 84, превод

Моја омиљена певачица је

Моје име је

а ово је мој музички споменар

Мој омиљени певач је

Моје три омиљене дечје песме су:

Моја омиљена музичка група је

Моје три омиљене народне песме су

Наслов на оригиналот: ПРИРАЧНИК по Музичко образование за трето одделение
ПРИРУЧНИК из Музичког образовања за трећи разред

Издавач: Биро за развој образовања

Уредник: Абдулфета Фетаи

Аутор:

Павлинка Вељаноска

Стручна подршка:

мр Иванка Мијић, координатор

Рајмонда Незири, координатор

Невена Бошковска

Горан Стојанов

Флора Бесими

Гордана Цветковска

Преведено са македонског језика:

Нена Ристић Костовска

Година издавања – 2024.

Место издавања – Скопје

Електронско издање

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.3.016:78(035)=163.41

ВЕЉАНОСКА, Павлинка

Приручник из музичког образовања за трећи разред [Електронски извор] / Павлинка Вељаноска ; [преведено са македонског језика Нена Ристић Костовска]. - Скопље : Биро за развој образовања, 2024

Начин на пристапување (URL):

https://brogovmk-my.sharepoint.com/:b/g/personal/bro_macedonia_bro_gov_mk/EddQn9H-Ug9CpFsJEMhllGwBLVQ2NBYEKl5zxezvjSHtSg?e=DEWra4.

- Превод на делото: Прирачник по музичко образование за трето одделение.

- Текст во ПДФ формат, 108 стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 22.04.2024

ISBN 978-608-206-136-8

COBISS.MK-ID 63544069